
MARGINALIZÁLT TÁRSADALMI CSOPORTOK LÁTHATÓSÁGA KAPCSOLATHÁLÓZATI SZEMPONTBÓL

Jelige: DRW435

2023. JANUÁR 10.

Tartalomjegyzék

I.	Bevezetés.....	2
II.	Elméleti háttér	4
	Társadalmi integráció - dezintegráció	4
	Kapcsolathálózat	5
	Szegregáció.....	8
	Sztereotípiák.....	9
	Előítélet	10
	Diszkrimináció	11
	Láthatóság	12
	Kutatási előzmények	13
	Marginalizált társadalmi csoportok bemutatása.....	14
	Börtönviseltek csoportja	14
	Cigányok csoportja	15
	Melegek és leszbikusok csoportja	17
	Hajléktalanok csoportja.....	18
III.	Módszertan	19
IV.	Minta	20
V.	Eredmények.....	21
	Negatív binomiális modellek	23
	Börtönviseltek az egyéni kapcsolathálózatban	25
	Cigányok az egyéni kapcsolathálózatban	27
	Melegek és leszbikusok az egyéni kapcsolathálózatban	30
	Hajléktalanok az egyéni kapcsolathálózatban.....	32
	Az egyéni kapcsolathálózatban lévő ismerősök átlagának vizsgálata a szegregációképző csoportokon belül.....	34
VI.	Összegzés.....	35
VII.	Irodalomjegyzék	40
VIII.	Függelék.....	42

I. Bevezetés

A különböző kisebbségben lévő társadalmi csoportok vizsgálata nagyon aktuális a mai Magyarországon. A cigányság integrációja mind szakmai körökben, mind a politikai diskurzusokban évtizedek óta terítéken lévő téma. Ugyanakkor emellett az utóbbi bő egy évtizedben az látható, hogy további különböző társadalmi csoportok életét megnehezítő, illetve sújtó törvényeket vittek keresztül Magyarországon. Ilyen volt például a hajléktalantörvény, ami kriminalizálta a hajléktalanságot, a civil törvény amely megbélyegezte a külföldről finanszírozást elfogadó civil szervezeteket, vagy a gyermekvédelmi törvény amely a pedofiliával mosta össze a homoszexualitást, stb.. Így felmerül a kérdés, hogy mi okozza azt, hogy a magyar társadalomban ezeket az intézkedéseket keresztül lehet vinni, illetve ezt a magyar társadalom egy része kifejezetten támogatja. Ez vélhetően az adott csoportok társadalmi integrációjának hiányára és ezáltal a társadalmi szolidaritás alacsony szintjére vezethető vissza. A társadalmi integráció és a társadalmi szolidaritás alapjai a bizalmas kapcsolatok (Utasi, 2002). Mivel az emberek társadalomba való integrálódását a személyes kapcsolatok határozzák meg, indokolt kapcsolathálózati módszerekkel megvizsgálni a különböző marginalizált csoportok szegregációját a magyar társadalomban.

A különböző kapcsolathálózati mérési módszerek különböző kutatási kérdések megválaszolására alkalmasak. A névgenerátor elsősorban az erős kapcsolatok/kötések vizsgálatára alkalmas. A pozíciógenerátor a társadalmi erőforrásokhoz való hozzáférést mutatja meg. Az erőforrás-generátorral az egyének társadalmi tőkéjét lehet mérni. A méretgenerátor pedig különböző társadalmi csoportokhoz köthető kapcsolatokat vizsgál, így alkalmas társadalmi választóvonalak, szegregációs határok kijelölésére (Husztai, 2015). A méretgenerátor lehetővé teszi különböző társadalmi csoportok láthatóságának összehasonlítását. Emellett arra is tehetünk becsléseket, hogy mekkora a vizsgált csoportok nagysága a társadalomban (Kmetty-Koltai, 2015). A méretgenerátor a névgenerátorral, a pozíciógenerátorral és az erőforrás-generátorral szemben az egyik legritkábban használt hálózatkutatási módszer, nagyon kevés magyar nyelvű kutatás készült ezzel. Éppen ezért lehet fontos és hiánypótló egy ilyen elemzés.

A dolgozatomban különböző marginalizált társadalmi csoportok: a cigányok, a börtönviseltek, a melegek és leszbikusok, valamint a hajléktalanok szegregációjának survey elemzését fogom elvégezni méretgenerátoros módszerrel nyert adatok alapján.

A dolgozat elméleti részében elsőként a társadalmi integráció kérdése kerül tárgyalásra. A társadalmi integráció és a dezintegráció elméletének áttekintése alapvető fontosságú abból a

szempontból, hogy megértsük, milyen folyamatok vezetnek ahhoz az állapothoz, hogy bizonyos csoportok tagjai kirekesztve érzik magukat a magyar társadalomból. Ebben a részben bemutatásra kerül a magyar társadalom integrációs tipológiája is.

A kapcsolathálózat áttekintése ahogy korábban említettem, a társadalmi integráció szempontjából rendkívül fontos. Itt a társas kapcsolatok, az erős és gyenge kötések valamint a kapcsolathálózat méretének szerepét emelem ki. Ezen kívül a magyar társadalom kapcsolathálózati struktúráját és annak a társadalmi integrációs modellel való összefüggését is bemutatom.

A szegregáció elméletének relevanciáját az adja, hogy a dezintegráció együtt jár a szegregációval. A téma tárgyalása során bemutatom a térbeli kirekesztés folyamatát, illetve azt, hogy mik ma Magyarországon a kizáródás fő okai.

Mivel a szegregált kisebbségek iránti negatív elfogultság erősen megjelenik a magyar társadalomban, a sztereotípiák rövid áttekintésére is sor kerül. Dolgozatomban bemutatom a sztereotípiák funkcióit és típusait. Az előítélet bemutatása azért fontos, mert a kisebbségek sokszor szembesülnek negatív attitűdökkel, amelyek alapvetően sztereotípiákon alapulnak. Az előítéletesség három válfaját és öt szintjét mutatom be, majd foglalkozom a diszkriminációval is, hiszen az előítéletességnek ez az a szintje, ami a leggyakrabban előfordul.

A láthatóság elmélet tárgyalásának relevanciáját az adja, hogy a megbélyegzés, diszkrimináció sokszor az identitás elfedéséhez vezet. Ugyanakkor a különböző kisebbségek különböző jegyekkel bírnak amelyek közül egyesek láthatóak, egyesek pedig nem. Ezek egytől egyig befolyásolják a kisebbségek helyzetét. Emellett bemutatom azt is, hogy milyenek a társadalmi látásviszonyok.

Az elméleti részben külön hangsúlyt fektetek az alkalmazásra kerülő módszerrel készült eddigi nemzetközi és hazai kutatások eredményeinek ismertetésére. Végül az általam vizsgált négy marginalizált társadalmi csoport magyarországi helyzetét mutatom be röviden.

Az elméleti részeket a módszer, majd az adatbázis leírásával folytatom, illetve megfogalmazom vizsgálati hipotéziseimet is. Az eredmények ismertetése során elsőként a becsült kapcsolatháló bemutatásával foglalkozom, majd megvizsgálom, hogy az átlagos kapcsolathálóban milyen arányban jelennek meg a marginalizált csoportok és ezáltal becslést adok a számukra a teljes populáción belül. Végül negatív binomiális modelleket építek ahol a börtönviselt, a cigány, a meleg és leszbikus valamint a hajléktalan ismerősök számát vizsgálom a teljes és bizalmi kapcsolathálóban. Ezáltal következtetni tudunk arra, hogy az adott marginalizált társadalmi csoportok milyen mértékű szegregációval néznek szembe, illetve, hogy mely tényezők felelősek a szegregációért.

II. Elméleti háttér

Társadalmi integráció - dezintegráció

Annak a kérdésnek a megválaszolására, hogy miként integrálódik vagy nem integrálódik egy adott társadalmi csoport a társadalomba, először a társadalmi integráció és dezintegráció fogalmát kell tisztázni. Ezt a két fogalmat elsősorban a leszakadással és kirekesztődéssel kapcsolatban használja a magyar szakirodalom (Kovách-Kristóf-Szabó, 2015). Ferge Zsuzsa (1991) a dezintegrációt elsősorban a munkanélküliséggel hozza összefüggésbe, hiszen a munkaerőpiacról való kiszorulás szegmentációval, kasztosodással jár együtt. A társadalmi dezintegrációs folyamatok leggyakrabban a jövedelmi szegénységgel köthetők össze. Ez alapján a fogalommeghatározás alapján a magyar társadalom leginkább dezintegrált csoportjai a munkanélküliek, a jövedelemszegények és a romák. Ferge úgy véli, hogy „a dezintegráció a társadalmi újratermelési folyamatok zavara; amikor az intézmények alig működnek, az élet objektív feltételei megnehezülnek, a szabályok érvényüket veszítik, és normák nélküli bizonytalan lét uralkodik el.” (Kovách-Kristóf-Szabó, 2015:74.). Hajdu Gábor (2012) is hasonlóan fogalmaz, szerinte a dezintegráció „a társadalom tagjai közötti bizalom- és szolidaritáshiánnyal, a normasértések gyakoriságával, az alacsony együttműködési szinttel jellemezhető” (Hajdu, 2012:45.).

Ferge Zsuzsa (1991) a közös normák elterjedtségét és társadalmi elfogadottságát érti társadalmi integráció alatt. Ez összhangban van Dupcsik Csaba és Szabari Vera társadalmi integrációs fogalommeghatározásával, miszerint a „Társadalmi integráció alatt értjük, amikor az egyén vagy intézmény (cselekvő, ágens) kooperál egy társadalmi csoporttal vagy kollektivitással úgy, hogy »bizonyos mértékben« elfogadja annak értékeit, normáit, szabályait stb. Egy integrált társadalomban az intézmények, normák és szabályok mindenki számára legitim, elfogadható módon jelennek meg. Vagyis, egy »jól« integrált társadalomban az azt alkotó elemek összekapcsolódása, kooperációja ismert és elfogadott.” (Dupcsik - Szabari, 2015:61.).

A Kovách Imre és társai által létrehozott magyar integrációs modell 3 különböző szintet különböztet meg, a rendszerintegrációt, a társadalmi szintű integrációt és a személyközi integrációt (Kovách-Hajdu-Gerő-Kristóf-Szabó, 2017). A rendszerintegrációt a politikai részvétellel, az intézményekbe vetett bizalommal és a társadalmi normák elfogadásával mérték. A társadalmi szintű integráció mérése a munkaerőpiaci részvétel és a civil szervezeti

tagság mérésével történt. A személyközi integráltságot pedig az erős és gyenge kötések számával valamint a szubjektív kirekesztettség érzésével mérték. Ez alapján 7 integrációs csoportba sorolták a magyar társadalmat, ezek a következő arányban találhatók meg a magyar társadalomban: a kapcsolatgazdag politikailag aktívak (15,5%), a lokálisan integráltak (9,2%), a munkaerőpiacon integráltak (23,2%), a rendszerintegráltak (17,4%), a gyengén integráltak (16,1%), a normakövető dezintegráltak (12,9%) és a dezintegrált kirekesztettek (5,6%). A szubjektív kirekesztettség érzése messze a dezintegrált kirekesztettek esetében a legnagyobb. Ebben a csoportban az anyagi depriváció az átlag háromszorosa, a munkanélküliség az átlag négyszerese, az 1 főre jutó jövedelem pedig nagyon alacsony (Kovács et al., 2017).

Kapcsolathálózat

A társas kapcsolatok, az erős és gyenge kötések rendkívül fontosak a társadalmi integráció szempontjából. Az emberek a személyes kapcsolataik által férnek hozzá különböző társadalmi csoportokhoz, intézményekhez (Albert-Dávid-Gerő-Hajdu, 2017). Az erős kötések jellemzően a családi, baráti kapcsolatok, amik egyfajta védőhálóként működnek az egyén számára. A gyenge kötések egyfajta hídként, összeköttetésként működnek különböző társadalmi csoportokkal, így a társadalmi integráció nagyon fontos elemei. A gyenge kötések alapvetően lehetővé teszik az információk, viselkedésminták terjedését (Gerő-Kovács, 2015). Emellett stabilizálják a nagyobb rendszereket, az elkülönülő csoportok ezeken keresztül ismerhetik meg egymást, ami a békés együttélést segíti elő. Már Granovetter (1991) is arról írt, hogy azok akiknek túlnyomórészt erős kötések vannak és kevés gyenge kötésük, azok elszigetelődnek az új eszméktől, információktól. A gyenge kötések növelik a felfelé irányuló mobilitás esélyét, nagy előnyt jelentenek a munkaerőpiacon is, hiszen az emberek könnyebben értesülnek ezeken a kapcsolatokon keresztül a munkalehetőségekről. Tehát a gyenge kötések által heterogénebb az egyén kapcsolathálózata, ami által integráltabbnak tekinthető. Alapvetően mind az erős, mind a gyenge kötések fontosak az egyén integráltsága, közérzete és jóléte szempontjából. A kapcsolathálózat méretének növekedése a nagyobb mértékű társas támogatással jár együtt. A kapcsolati kirekesztettség szorongást, depressziót okozhat, ami nagyobb eséllyel vezet halálához. Általánosságban a magasabb társadalmi státuszú emberek, tehát az iskolázottabbak, jobb anyagi helyzetűek, több kapcsolati erőforrással rendelkeznek (Albert et al., 2017).

A rendszerváltás előtt a magyar népesség egyéni kapcsolathálóját elsősorban a család és a rokonok alkották. A kilencvenes években a rokon kapcsolatok szerepe tovább nőtt és a

kapcsolatháló mérete csökkenő tendenciát mutatott a 80-as évekhez képest. Ehhez hozzájárult az osztályszerkezetű bezáródás is, mely által a különböző társadalmi rétegek egyre inkább befelé fordultak és csak egymással érintkeznek, nem lépték át a saját határaikat (Angelusz-Tardos, 1998). A 2000-es évek második felében csökkent a rokonok aránya és nőtt a barátok száma az egyéni kapcsolathálóban. Egyre inkább a család/rokonok helyett a barátok veszik át a bizalmas szerepet (Dávid-Lukács-Huszt-Barna, 2017).

Albert és munkatársai (2017) a magyar társadalom kapcsolathálózati struktúráját vizsgálták. A kapcsolathálózat mérésére a következő változókat használták: rokon bizalmas kapcsolatok száma, nem rokon bizalmas kapcsolatok száma, barátok száma, segítő gyenge kapcsolatok száma, lakáson tartott baráti összejöveteleken való részvétel, illetve a kocsnába, kávézóba vagy szórakozóhelyre járás. Az elemzéshez egy 2609 fős reprezentatív mintát használtak. A megkérdezettek 46,6%-nak nincs rokon bizalmasa, 28,4%-nak 1 rokon bizalmasa van, 25%-nak pedig 2 vagy több rokon bizalmasa van. 33,3%-nak nincs nem rokon bizalmasa, 27,3%-nak 1 nem rokon bizalmasa van, 39,4%-nak pedig 2 vagy több nem rokon bizalmasa van. Ha a barátok számát nézzük, akkor azt látjuk, hogy a megkérdezettek 19,6%-nak nincs barátja, 62%-nak 1-3 barátja van, 18,5%-nak pedig 4 vagy több barátja van. A minta 29,7%-nak 0-2 segítő gyenge kötése van, 36,6%-nak 3-6 segítő gyenge kötése, míg a 33,7%-nak 7 vagy több segítő gyenge kötése van. A megkérdezettek 29,7%-a soha, 38,7%-a ritkán, 31,6%-a pedig gyakrabban vesz részt baráti összejövetelen. A magyarok 55%-a soha, 29,9%-a ritkán, 15,2%-a pedig gyakrabban jár kocsnába, kávézóba, szórakozóhelyre (Albert et al., 2017).

Ezen változók alapján az osztályelemzés módszerével négy kapcsolathálózati csoportot különítettek el. Ezek az elmagányosodók, a kapcsolatszegénység veszélyében élők, a családos társaságba járók és az aktív társaságiak. Az elmagányosodók a válaszadók 21,8%-át teszik ki. Ez a legmagasabb átlagéletkorú (58,8 év) kapcsolathálózati csoport. A csoport 90%-nak nincsen se barátja, se rokon bizalmasa. A segítő gyenge kötések száma is jelentősen az átlag alatt van. A nők és az özvegyek felülreprezentáltak ebben a csoportban, az iskolai végzettség és a jövedelem, valamint a Budapesten és megyeszékhelyen élők aránya pedig átlag alatti. A minta 19,9%-a a kapcsolatszegénység veszélyében élők csoportjába tartozik. Ők jellemzően rendelkeznek baráti kapcsolatokkal, de maximum 1-3-al. Kapcsolathálójuk elsősorban 1-2 nem rokoni bizalmasból és néhány segítő gyenge kötésből áll. Minden második ide tartozó embernek van házas- vagy élettársa. A nők és az idősebbek felülreprezentáltak ebben a csoportban. Az iskolai végzettség és a jövedelem pedig némileg átlag alatti. A családos társaságba járók a megkérdezettek 21,6%-át teszik ki. Mindegyiküknek van barátja és rokon bizalmas kapcsolata, de a többségnek nincs nem rokon bizalmas kapcsolata. A segítő gyenge kötések száma átlagon

felüli. Jövedelmük, iskolai végzettségük átlagon felüli, több mint 70%-uk házas vagy élettársi kapcsolatban él. A megkérdezettek 36,7%-a az aktív társaságiak csoportjába sorolható. Ebben a csoportban mindenkinek van barátja, azon bizalmas kapcsolataik elsősorban családon kívüliek. A többségnek nincs rokon bizalmas kapcsolata, a segítő gyenge kötések azonban átlag felettiek. Aktív társasági életet élnek. Ebben a csoportban a legmagasabb az egyedülállók, valamint a Budapesten és megyeszékhelyen élők aránya (Albert et al., 2017).

Albert és munkatársai (2017) ezek mellett ezen kapcsolathálózati csoportok és a Kovách és munkatársai (2017) által meghatározott dimenziók közötti összefüggéseket is vizsgálták. A rendszerintegráció szintjén a politikai részvételt kutatták. Az eredmények azt mutatják, hogy a két kapcsolatszegény csoportban (elmagányosodó, kapcsolatszegénység veszélyében élők) magasabb a semmilyen politikai tevékenységet (választási részvétel és egyéb politikai tevékenység) nem végzők aránya, mint a másik két kapcsolatgazdag csoportban. A társadalmi integráció szintjén a civil részvételt vizsgálták meg. Az eredmények hasonlóak, mint a politikai részvétel esetén: civil szervezeti aktivitást legnagyobb arányban a családostársaságba járóknál láthatunk, majd őket követik az aktív társaságiak és végül jelentősen lemaradva a két kapcsolatszegény csoport. Azonban vallási szervezetekben való részvételben nincs különbség a csoportok között. A személyközi integráció indikátora a szubjektív kirekesztettség. Ennek a magas értékei a marginalizáció és a kirekesztődés érzetét jelzik. A kapcsolathálózat és a marginalizáció, a kirekesztettségérzet között erős kapcsolat van. Leginkább az elmagányosodottak érzik magukat kirekesztettnek, amit elsősorban a nem rokoni kapcsolatok hiánya okoz. A Kovách-féle integrációs modell és a kapcsolathálózati csoportok közti összefüggés erőssége közepes mértékű. Az aktív társaságiak a legnagyobb arányban a kapcsolatgazdag politikailag aktívak, a lokálisan integráltak, a munkaerőpiacon integráltak és meglepő módon a gyengén integráltak csoportjában találjuk. Ennek oka az alacsony átlagéletkor lehet, mind az aktív társaságiak, mind a gyengén integráltak esetében. A családostársaságba járók a kapcsolatgazdag és lokálisan integrált csoportokban találhatók meg nagy arányban. Az elmagányosodottak a dezintegrált kirekesztettek, a normakövető dezintegráltak, valamint a rendszerintegráltak körében figyelhetők meg nagy arányban. A kapcsolatszegénység veszélyében élőket pedig elsősorban a rendszerintegráltak, a munkaerőpiacon integráltak és a normakövető dezintegráltak között találjuk meg (Albert et al., 2017).

Szegregáció

Ferge Zsuzsa (1991) a dezintegrálódást negatív jelenségként írja le, ami együtt jár a szegregációval és a szegmentált társadalommal. A szegregáció fogalma alatt eredetileg a lakóhelyi szegregációt értették, de ma már ez tágabb értelemben használatos. A lakóhelyi szegregáció nem más, mint amikor a társadalmi egyenlőtlenségek, a különböző etnikai és társadalmi csoportok közötti távolságok térben is megjelennek. Magyarországon a romák esetében figyelhető meg elsősorban, hogy sok településen a többségi társadalomtól elzártnak élnek a város, falu egyik szegletében. A szegregáció nem oka, hanem következménye az egyenlőtlenségeknek (Ladányi, 2011). Kaptay és Csepeli (2017) is arról ír, hogy a társadalmi szegregáció során elkülönülés történik egy többségi társadalmi csoport és egy kisebbségi társadalmi csoport között. A kisebbség már pusztán a létszáma miatt rosszabb helyzetben van, mint a többség. A kisebbség szó, mely ezeket a társadalmi csoportokat jelöli, sugallja az erőtlenséget és az alárendeltséget. Szociálpszichológiai kísérleteknél a kísérleti személyek kisebbségi csoportokhoz sokszor könnyebben kötnek negatív jelzőket. Ezeket a hátrányokat csak súlyosbítja, hogy ha a kisebbségi csoportok társadalmi tőkéje az adott társadalomban szerényebb, mint a többségi csoporté. A szegregáció mértéke jellemzően annál kisebb, minél nagyobb a kisebbség sokasága a társadalomban. Minél nagyobbak az egyenlőtlenségek a kisebbségi társadalmi csoport és többségi társadalmi csoport között annál erőteljesebb a szegregáció mértéke. A szegregáció mérséklése a többségi társadalom hosszú távú érdeke, ugyanis az egész társadalom nélkül válságba kerül (Kaptay-Csepeli, 2017).

Magyarországon egyre inkább felerősödött a szegregáció, vagyis a térbeli kirekesztés folyamata. Nem csak a szegények, hanem a gazdagok is szegregálódnak, lényegében luxusgettókban élnek (Szoboszlai, 2004). A szegregáció, a társadalomból való kizáródás fő okai ma Magyarországon „a szegénység, az egyenlőtlenség, az etnikai, nemi, vallási diszkrimináció, a munkanélküliség, a hajléktalanság növekedése, a kapcsolati háló gyengülése” (Ferge, 2000:44.). A társadalmi kizárás áldozatai azok az emberek és csoportok, akik a társadalmi integráló rendszerekből kiesnek, vagy kirekesztik onnan őket. Az exklúzióknak rengeteg fogalmi megközelítése van, egyesek a kiilleszkedés folyamat-jellegét hangsúlyozzák, mások a lét alatti osztályhoz tartozás állapotaként írják le (Ferge, 2000).

Sztereotípia

Csoportközi viszonyok esetén elkerülhetetlen a saját csoport iránti pozitív, illetve a másik csoport iránti negatív elfogultság. Szegregált kisebbségek esetén ez különösen erősen megjelenik. A negatív elfogultságnak 3 dimenziója van: a sztereotípiák, az előítéletesség és a diszkrimináció (Horváth, 2006). A sztereotípiák olyan képzetek, hiedelmek amelyeket a másik csoport minden tagjára általános tulajdonságaként elfogadunk. A sztereotípia által a másság láthatóvá, érzékelhetővé, tapasztalhatóvá válik. A sztereotípia fogalma egyszerre jelöl kulturális terméket és megismerési mechanizmust. A sztereotípia kulturális termék, amely valamilyen tőlünk eltérő, másik csoportra vonatkozik, ugyanakkor a saját csoporton belül alakul ki és szocializáció során sajátítjuk el. Egyfajta hagyományként, általános tudásként jelenik meg, amit a csoport tagjai természetes módon elfogadnak és érvényesnek találnak a másik csoportra nézve. A kommunikáción keresztül terjed. Megjelenhet az irodalomban, viccekben, filmekben, színházban, illetve a propaganda is rásegíthet. Az adott csoportra vonatkozó sztereotípiákat jelentősen befolyásolja a társadalmi hierarchiában és a fennálló hatalmi viszonyrendszeren belüli helyzetük. A sztereotípiák nem a kisebbségek tényleges tulajdonságait tükrözik, hanem a történelem során körvonalazódott viszonyokat a csoportok között, illetve azt a módot, ahogy a sztereotípiákat elviselni kénytelen csoport a múltban bizonyos helyzetekre reagált. A sztereotípia egy megismerési mechanizmus is, ez alapján a sztereotípiák fennmaradásának és újratermelődésének a fő oka az összetett világ és az ebből fakadó adatredukció. Körülöttünk egy összetett társadalmi valóság van így megpróbáljuk ezt leegyszerűsíteni homogén entitások rendezett viszonyára. Ez alapján az embereket dobozokba, csoportokba soroljuk és csoporttagságuk révén ellátjuk őket bizonyos tulajdonságokkal. Ez által könnyű egy ismeretlen embert beazonosítani illetve tartalmi információkat hozzákötni. A sztereotípiák azért is maradnak fenn mert valamilyen szintű társadalmi konszenzus van mögötte és rendelkezik valamennyi igazságtartalommal. A sztereotípiák egyfajta biztonságérzetet is adnak az egyénnek, hiszen így egy ismert világban tudnak mozogni, ahol az emberek az elvárt módon viselkednek. A sztereotípia rendszerigazolási funkcióit is ellát, alkalmas az egyenlőtlenségek igazolására (Horváth, 2006). Csepeli (1999) szerint a sztereotípiák nehezen, de alakíthatóak, megváltoztathatóak, ugyanakkor élettartamuk évszázadokat is felöllelhet. A sztereotípiáknak két csoportját különíthetjük el. Az autosztereotípia a saját csoportra kidolgozott sztereotípia, míg a heterosztereotípia a többi csoportra alkalmazott sztereotipikus gondolatok, benyomások összessége. A sztereotípiák alapvetően két pillére épülnek, ezek a kompetencia és a moralitás (Csepeli, 1999).

Előítélet

Az előítélet olyan viszonyulások rendszere ami történelmileg alakul ki és szervesen épül be a kultúrába. Az előítélet egy adott személlyel szemben érzett idegenkedő, ellenséges érzés, ami abból ered, hogy az illető személy egy bizonyos csoporthoz tartozik és ennek következtében az egyén a sztereotípiáknak megfelelő tulajdonságokat köt hozzá. Tehát az előítéletnek nem csak kognitív vonzata van (ítéletalkotás), hanem affektív is. Ez egy emocionális dimenzió, ami csoportok kapcsán fennálló attitűdök rendszere (Horváth, 2006). Az előítéleteknek alapvetően 3 válfaja van, a reprezentációs hibán alapuló előítéletek, az ismeretlenség okozta szorongás által táplált előítéletek és a kimérikus¹ (kitalált, fantázia szülte) előítéletek. Az előítéletekességnek 5 szintjét Allport (1999) alkotta meg. Ezek különböző intenzitású válaszreakciók más csoportok irányába. Az első, a legenyhébb a verbalizáció. Ez az előítéletekesség szóbeli megnyilvánulása. (viccek, elbeszélések, gúnynevek, stb.) Ennek a szélsőséges megnyilvánulási formája a gyűlöletbeszéd. A második szint az elkerülés, ez a társadalmi távolságtartás megnyilvánulása. Ebben az esetben az egyén nem barátkozik, nem választ párt bizonyos csoportból, illetve adott esetben lakhelyválasztásnál is fontos kérdés számára az adott csoportbeli tagok jelenléte. Ezt a válaszreakciót adó emberek képesek erőfeszítéseket tenni azért, hogy elkerüljék az adott csoportot. A Bogardus-féle társadalmi távolság skálával lehet mérni ezt a fajta előítéleteket. Az egyik leggyakoribb előítéletekességi szint, amivel a kisebbségi csoportoknak szembe kell nézniük a diszkrimináció. Ez alapvetően hátrányos megkülönböztetést jelent, de erről később részletesen is lesz szó. Az előítélet negyedik szintje az agresszió. Ez olyan fizikai vagy szimbolikus erőszak, aminek a célja, hogy a fenyegetettség által ellenőrzés alatt tartsa a kisebbséget. Nem mindig személyek ellen irányul, hanem gyakran olyan tárgyak, vagy helyszínek ellen, ami az adott kisebbség számára szimbolikus fontosságú (pl. zsidó temetők megrongálása). Érdekes megvizsgálni, hogy ezen tettek mögött áll-e strukturált, intézményesült ideológia. Sok esetben a gyűlöletet és az erőszakot valamilyen pozitív eszme jegyében (nemzet, hazafiság) tüntetik fel és adott esetben formális szervezetekben is működnek (pl. Magyar Gárda). Az előítéletekesség végső szintje a népirtás, amely az adott kisebbség indirekt vagy direkt fizikai megsemmisítése. Indirekt népirtásról akkor beszélünk amikor gátolják a csoport tagjait, hogy hozzáférjenek a létfenntartáshoz szükséges eszközökhöz. Direkt népirtás esetén megölik az adott csoport tagjait.

¹ Kimérikus előítélet esetén egy adott csoport tagjainak szürreális tulajdonságokat tulajdonítanak és képtelen vádakat fogalmaznak meg velük szemben, ami által kívül esnek az elfogadhatóság körén.

A népiértés az állam felelőssége, a jóváhagyása vagy segítsége nélkül nem történhetne meg ez a tragédia (Horváth, 2006).

Diszkrimináció

A diszkrimináció az előítélet egyik szintje. Olyan bánásmód, amely során egy kisebbségi csoportot hátrányosan megkülönböztetnek. Egyszerűbben megfogalmazva „egyenjogú személyek, nem egyenjogúként történő kezelése” (Schnapper, 1993:38-39.). A diszkrimináció egy adott normarendszer jegyében nem megengedett preferenciális választást jelent. A diszkriminációmentes bánásmód folyamatosan épül be a jogrendszerbe, ahol a diszkrimináció színtereit és a kiemelten oltalmazott kategóriákat megjelölik. A diszkriminációnak többféle válfaja, tipológiája van. Minősített, objektív diszkriminációnak nevezzük azt, amikor egy társadalmilag formálisan elismert egyén vagy intézmény valamilyen érvényben lévő törvényre, vagy rendszerre hivatkozva mondja ki az adott cselekvést hátrányosan megkülönböztetőnek. A szubjektív diszkrimináció pedig egy autoritással nem rendelkező szereplő megítélése által történik. Fontos megjegyezni, hogy az előítéletesség és a diszkrimináció között nincs minden esetben közvetlen kapcsolat. Létezhet előítélet diszkrimináció nélkül, és diszkrimináció előítélet nélkül is. A diszkrimináció lehet az előítéletesség okai és az előítéletesség is lehet a diszkrimináció okai között. Azonban a legvalószínűbb a kölcsönös megerősítés (Horváth, 2006). Tudatos diszkrimináció esetén az elkövetők tudják, hogy normát szegnek, de szándékosan szegik azt meg, szándékosan követnek el diszkriminációt. Ennek egyik fajtája az ideologikus diszkrimináció, amikor az elkövetők nem tartják érvényesnek az adott csoportra nézve az egalitárius elveket. A tudatos diszkrimináció másik formája az érdekalapú diszkrimináció. Ilyenkor az elkövető azért viselkedik diszkriminatív módon, mert haszna származik belőle. A tudatos diszkrimináció ellentétje a nem szándékos diszkrimináció, amikor az elkövetők pusztán általános viselkedésükkel diszkriminatív módon cselekednek. Nincsenek tisztában azzal, hogy bizonyos magatartások diszkriminatívnak számítanak. A diszkriminációt lehet aszerint is vizsgálni, hogy elszigetelt (egyedi) esetekről van szó, vagy intézményesült diszkriminációról, amikor az interakciók mindig hasonló módon zajlanak le (pl. a nők szisztematikusan alacsonyabb bére). Beszélhetünk direkt és indirekt diszkriminációról is. Direkt diszkrimináció esetén a cselekvések és döntések egyértelműen összefüggésbe hozhatók az adott kisebbséggel (pl. nem szolgálnak ki egy roma embert egy étteremben). Indirekt diszkrimináció esetén egy adott döntés vagy cselekvés nem az adott kisebbségre irányul, de a hatásai mégis eléri őket (pl. szociális támogatást az anyák

előzetes munkaviszonyához kapcsolják- elsősorban a romákat érinti negatívan) (Horváth, 2006).

Láthatóság

A kisebbségi csoportok vizsgálatakor nem csak a szegregáció, hanem a láthatóság kérdése is releváns. A társadalom differenciálódása és a társadalmi csoportok csökkenő áttekinthetősége egyre nyilvánvalóbb. A társadalmi látásviszonyok romlanak, egyre kevésbé egyértelmű a csoportok és a hozzátartozó személyek felismerhetősége (Angelusz, 2000). A csoporthatárok elmosódnak illetve a csoportok belső differenciálódása is csökkenti a beazonosítás esélyét. A csoportok darabokra esése és az individualizáció is csökkenti a láthatóságot. Egy csoport láthatósága pozitívan korrelál annak zártságával és homogenitásával. A csoportközi interakciók segítik egymás megismerését és azt, hogy így reális kép alakuljon ki az egyes csoportokról, ami segíti a társadalmi integrációt. A magyar társadalomnak elsősorban az identitáscsoportjai láthatóak. A kulturális, fogyasztási, politikai-ideológiai csoportok, milliók és szubkultúrák valamint etnikai és nemzeti csoportok (Éber, 2015). Az optikai csalódások teljesen természetesek, ha egy közösségről vagy attitűdök megoszlásáról van szó. A közvéleményről az embernek hiedelme, esetleg becslése lehet, amik sokszor nagyon félrevezetőek. A pluralizmus ignoranciájának két típusa van, amikor az egyén azt hiszi egyedül van az attitűdjeivel a csoportban, illetve amikor azt hiszi, hogy mindenki osztja azt. A norma áthágását sokan csak nagy normaszegő társaságban hajtják végre, míg másoknak ehhez kevés társ kell, vagy akár egyedül is megteszik (Angelusz, 2000).

Nagyobb láthatóságot eredményez, ha valamilyen külső jellemző, tulajdonság köthető az adott csoporthoz. Az általam vizsgált csoportok esetén a cigányoknál a bőrszín, a hajléktalanoknál pedig az utcán élés, az öltözködés olyan attribútumok ami által ezen csoport tagjai könnyen beazonosíthatóvá válnak. Ugyanakkor a börtönviseltek, melegek és leszbikusok esetén nincs ilyen egyértelműen beazonosítható attribútum. Sőt, mivel a kutatások azt mutatják, hogy ha az LMBTQ emberek rejtőzködnek, akkor kevésbé vannak kitéve a környezetük megbélyegzésének és diszkriminációnak, így ezeknek a csoportoknak jelentős része nem fedi fel magát, nem válik láthatóvá (Takács, 2011). Ez az attitűd stigmatizált csoportoknál, akiknek cselekedeti, magatartása nem felel meg a társadalmi normáknak igen gyakran előfordul. Erre bizonyíték az is, hogy 2016-ban a Dalia Research (2017) által lebonyolított kutatás azt mutatta ki, hogy például Németországban az LMBTQ emberek aránya 7,4%, Magyarországon pedig 1,4%. Általában véve a nyugat-európai országokban magasabb értékeket mértek, mint

Kelet-Európában. Könnyen belátható, hogy az LMBTQ emberek arányában nem lehet ilyen mértékű különbség, egyszerűen arról van szó, hogy Németországban a társadalmi normába belefér a homoszexualitás, így a melegek fel tudják vállalni magukat ami növeli a láthatóságukat. Ezzel szemben Magyarország a LMBTQ kisebbség többsége rejtőzködik (Takács, 2011).

Kutatási előzmények

Méretgenerátoros módszerrel inkább nemzetközi kutatásokban találkozhatunk, bár ott se nagy számmal. Ebben a témakörben a DiPrete és munkatársai (2011) által írt tanulmány számít úttörőnek. Ők elsősorban a személyes network nagyságát és az amerikai társadalmi struktúrát vizsgálták. Arra jutottak 2006-os adatok alapján, hogy egy átlag amerikainak 550 ismerőse van és ebből 17-ben bízik meg. Az ismerősök és a bizalmasok száma elsősorban az iskolai végzettségtől, a jövedelemtől, a rassztól, a migrációs háttértől és a templomba járás gyakoriságától függ. Például plusz egy év edukáció átlagosan 22 fővel növeli a kapcsolatháló nagyságát. 10000 dollárral több évi családi jövedelem átlagosan 9-cel növeli a kapcsolatháló nagyságát. A feketéknek és a latinóknak kisebb a kapcsolathálójuk, mint a fehéreknek. A külföldi születésű latinóknak átlagosan 26%-kal kisebb a kapcsolathálója, mint a fehéreknek. Akik templomba járnak rendszeresen azoknak átlagosan 25%-kal nagyobb a kapcsolathálójuk, mint akik nem járnak. Az etnikai elkülönülés mértéke hasonló a vallási, politikai és a munkaerőpiacon tapasztalható elkülönülés mértékéhez (DiPrete et al., 2011).

Egy másik nemzetközi tanulmányban Zheng és munkatársai (2006) egy 1998-1999-es adatfelvétel során a börtönviselt ismerősök számának alakulását vizsgálta a kapcsolathálóban az Amerikai Egyesült Államokban. A szerzők az elemzésben a negatív binomiális modellt alkalmazták, mely alapján megállapították, hogy a nőknek, a házasoknak, a 65+-oknak, a főiskolát/egyetemet végzetteknek valamint a jól keresőknek az átlagnál kevesebb börtönviselt van a kapcsolathálójában. Ezzel szemben a nem-fehéreknek és 30 alattiaknak az átlagnál több börtönviselt ismerőse van (Zheng et al., 2006).

Méretgenerátoros módszerrel kutatást Magyarországon Kmetty Zoltán végzett, aki elsősorban a politikai törésvonalakat, a politikai polarizációt vizsgálta ezzel a módszerrel. A politikai ideológiáknak a magyar kapcsolathálóban fontos szerepük van, egyfajta falként működnek. A bal-jobb törésvonal a bizalmi kapcsolatoknál még erősebben jelenik meg, mint a teljes hálóban (Kmetty, 2015). Vít Eszter 2018-ban a cigányok ismerősök számának alakulását elemezte. Poisson- és negatív binomiális, zéróinflált Poisson- és zéróinflált negatív binomiális,

valamint hurdle Poisson- és hurdle negatív binomiális modelleket is épített. Összességében a legtöbb modell egyértelműen azt mutatja, hogy a régió és a kapcsolathálózat nagysága mindenképp hatást gyakorol arra, hogy van-e valakinek cigány ismerőse (Vit, 2018). Kisfalusi, Susánszky és Susánszky (2022) a 2021-es Hungarostudy kutatás adatait felhasználva vizsgálta a különböző társadalmi csoportok szegregáltságát. A leginkább szegregált csoportoknak a hajléktalanokat, a civil szervezeti tagokat, valamint a tüntetésen résztvevőket találták. Elemzésük során kiderült, hogy a magasabb iskolai végzettség több tüntető, meleg és leszbikus, valamint civil szervezeti tagi ismerőst valószínűsít, de kevesebb cigányt. A Budapesten lakóknak több tüntető, meleg és leszbikus, illetve hajléktalan, ugyanakkor kevesebb cigány van a kapcsolathálózában, mint a nem budapestieknek. A meleg és leszbikusok száma alacsonyabb az idősebbek kapcsolathálózában. Tehát a szegregációt befolyásoló legfontosabb tényezők a településtípus (budapesti/nem budapesti), az iskolai végzettség és az életkor (Kisfalusi-Susánszky-Susánszky, 2022).

Marginalizált társadalmi csoportok bemutatása

A marginalizáció alapvetően a társadalom peremére való kerülést jelenti, a marginalizált csoportok hátrányos helyzetben vannak. A marginalizáció olyan térbeli-társadalmi folyamat amely során a társadalmi csoportok hátrányos helyzetű terekbe kényszerülnek. A marginalizáció szoros kapcsolatban áll a szegregációval és a szegénységgel (Szoboszlai, 2004).

Börtönviseltek csoportja

Albert Fruzsina (2015) szerkesztette kötetben több kutató 2012 és 2015 között a börtönviseltek reintegrációs esélyeit kutatta. Laki (2015) a magyar bűnelkövetők és börtönök jellemzőit, adatait írta le. A fogvatartottak száma közel 18000 fő, ennek 92,4%-a férfi, 7,6%-a nő. A fiatalok az összes fogvatartott 7,4%-át adják. A társadalomban százezer lakosra 987 jogerős bírósági döntés jut. A börtönökre a túlzsúfoltság a jellemző, 2014 végén 132%-os telítettség jellemezte azokat. Ez a reintegrációs folyamatokat visszaveti, hiszen nincs erőforrás a fogvatartottak igényeinek kielégítésére (Laki, 2015).

Gál (2015) a börtönviseltek jellemzőit és munkaerőpiaci helyzetét írta le. A fogvatartottak jellemzői állandóságot mutatnak az utóbbi évtizedekben, elsősorban nőtlen férfiak kerülnek börtönbe. Az elítéltek iskolázottsági szintje alacsonyabb a magyar átlagnál,

jellemzően alacsony végzettségűek. Magas az elítéltek között a romák aránya. Az elítéltek többsége hátrányos helyzetű, problémás családból jön. A fogvatartottak foglalkoztatása rendkívül problémás, az alacsonyabb végzettségük miatt csak a legegyszerűbb feladatok ellátására képesek, így a munkaerőpiacon nehezen tudnak elhelyezkedni. A legtöbb rab foglalkoztatását rendszerint belső munkáltatás által oldják meg. A szakképzettséggel rendelkezők képessége erodálódik, hiszen nem tudnak számukra megfelelő munkát adni. A börtönben az oktatás is problémás, hiszen nincs elzárt, nyugodt tér ahol tanulni lehetne. Tehát a reintegráció a magyar börtönökben nem megfelelően működik, hiszen sem a foglalkoztatás, sem az oktatás nem hatékony (Gál, 2015).

A börtönből való szabadulás után a börtönviseltnek nehéz helyzettel kell szembenéznük. 70%-ukat nem várja kint család, továbbá jellemző, hogy a kapcsolataik beszűkültek. Ráadásul előítéletek is sújtják a börtönviseltet. A munkaerőpiacon nagyon nehéz ilyen háttérrel munkát találni, de ha össze is jön, akkor bármilyen probléma esetén (pl. lopás) a börtönviselt lehet könnyen a gyanúsított. A létfenntartás a semmiből hirtelen nagyon nehézkesen megoldható. A munkaszocializáció hiánya és a rossz egészségi állapot szintén hátráltathatja a börtönviseltet a reintegráció során. Az új kapcsolatoknak visszahúzó ereje lehet, hiszen lehetőséget kínálnak az újbóli bűnözésre. Ezek a faktorok mind növelik a visszaesés valószínűségét. Sokan a közfoglalkoztatásba menekülnek, de az nem képes az inaktivitás és az elsődleges munkaerőpiac között egyfajta hídként szerepet játszani. A börtönviselt munkavállalók kevesebb időt töltenek egy munkahelyen, mint az átlag, ami annak köszönhető, hogy időszakos munkákat végeznek (sok esetben csak erre veszik fel őket), illetve nagyobb náluk az állásvesztés esélye is (Gál, 2015).

A börtönviselték/fogvatartottak magyarországi helyzetét tovább rontotta a 2020. évi CL. törvény ami a kártalanítások rendszerét megreformálta. A kormányzat a társadalom igazságérzetére hivatkozva megelégedte, hogy több elítélt nagy összegű kártérítést kapott a rossz börtönkörülmények miatt. Az elítéltek ezután már csak szabadulásuk után juthatnak hozzá a kártérítéshez (Boda-Nagy, 2021). Ugyanakkor az ügyvédjeiket ebből nem fizethetik ki. Ez a fogvatartottak jogérvényesítését tovább nehezíti az állammal szemben, kevesebben juthatnak majd kártérítéshez.

Cigányok csoportja

A cigányság a rendszerváltás egyik legnagyobb vesztese, tömeges munkanélküliség sújtotta őket. Ráadásul a különböző előítéletek egyre nagyobb teret nyertek és felerősödtek

velük szemben. A kétezres évek elején Székelyi, Örkény és Csepeli (2001) a cigányokkal szembeni attitűdöket vizsgálta. Egy rokonszenvskálát hoztak létre, ami azt mutatja, hogy 2000-ben a homoszexuálisok, a cigányok, a kábítószeresek és a bőrfejük foglalják el az utolsó helyeket ebben a sorrendben. A magyarok 2000-ben már a homoszexuálisokkal valamelyest jobban rokonszenveztek, mint a cigányokkal, míg 1994-ben még a cigányoknak volt pozitívabb a megítélése. Ugyanakkor a hajléktalanokat egyértelműen e két csoportnál pozitívabban ítélte meg a magyar társadalom. Székelyi és munkatársai (2001) klaszterelemzéssel arra jutottak, hogy a magyarok 33%-a romapárti, 44%-a romaellenes és 23%-a bár negatív sztereotípiákat köt a cigányokhoz, de a velük szembeni diszkriminációt elutasítja. A 2000-es évek elején a romaellenességben konszenzus volt a magyar társadalomban, még iskolai végzettség alapján sem volt különbség a cigányság megítélésében. A diszkriminációra hajlamosak aránya minden iskolai végzettségi csoportban 39% körül volt (Székely-Örkény-Csepeli, 2001).

Keresztes-Takács, Lendvai és Kende (2016) frissebb kutatásai is hasonló tendenciákat mutatnak. A 2000-es években a társadalmi, gazdasági válságok hatására tovább nőtt az előítéletesség mértéke a cigányokkal szemben. A romaellenesség legsúlyosabb formája a 2008-as és 2009-es romagyilkosságok voltak. Ezentúl megerősödött a 2010-es évek elején a cigányellenes szélsőjobboldal is. Ettől függetlenül annyira erősen jelen van a magyar társadalomban a romaellenesség, hogy a politikai bal-jobb felosztás mentén sincs különbség az előítéletek mértékében. Viszont a magasabb életkor és a magasabb iskolai végzettség valamelyest alacsonyabb elutasítottsági szinttel jár együtt, nemek alapján pedig a nők az elutasítóbbak. Emellett a romákkal való gyakoribb felszínes találkozás is növeli az elutasítás mértékét. A mai Magyarországon a cigányokkal szembeni elutasítás nyílt formában mutatkozik meg. A társadalom minden rétegében rendkívül magas a cigányok elutasítottsága (Keresztes-Takács–Lendvai-Kende, 2016).

Ez a fajta etnikai előítélet a munkaerőpiacon is megjelenik. A munkaerőpiaci diszkrimináció fő oka elsősorban a potenciális munkatársak és a fogyasztók (várhatóan) elutasító viselkedése. Így megelőzve a konfliktusokat a vezetők egy része fel se veszi a roma jelentkezőket. Különösen erősen megjelenik ez az attitűd kisvállalati környezetben, ahol nagyobb a személyes érintkezések száma. A roma-nem roma foglalkoztatottsági² különbség 2011-ben 32 százalékpont volt, ez 2020-ban 27 százalékpontra csökkent. A romák munkaerőpiaci helyzete valamennyit javult az utóbbi évtizedben, de még így is óriási a lemaradásuk (Kertesi-Köllő-Károlyi-Szabó, 2022).

² 15-60 éves, érettségivel nem rendelkező népességben belül

Takács Judit (2011) egy 1000 fős reprezentatív országos mintán és egy 200 fős LMBTQ mintán vizsgálta a homoszexualitással szembeni attitűdöket. A homoszexualitást a magyar társadalom elsősorban az egyén magánügyének tartja, ezt követi a devianciaként való meghatározás, majd a betegség definíció, az emberi jog, társadalom elleni bűn és végül az isten elleni bűn kategorizáció. Az LMBTQ mintában a homoszexualitást az azonos nemű partnert választani emberi jog megközelítést fogadták el leginkább. A magyar társadalom 21%-a egyértelműen homofób (akik a homoszexualitást társadalom vagy isten elleni bűnnek tartják), illetve 35,5%-a jellemezhető nagyfokú elfogadással (akik egyetértenek abban, hogy az azonos nemű partner választása alapvető emberi jog). Nemek között nincs különbség a homoszexualitás megítélésében, viszont az életkor, a településtípus és az iskolai végzettség szerint van. A 25 évesnél fiatalabbak, a Budapesten illetve megyeszékhelyen élők, valamint az egyetemi végzettségűek a leginkább elfogadóak. Emellett egyéb változókat vizsgálva az látható, hogy a kevésbé vallásosak elfogadóbbak, mint a vallásosak, ugyanakkor a politikai bal-jobb skála alapján alig akad különbség az elfogadottság szintjében. A magyarok elfogadottsági szintje elmarad az európai uniós átlagtól (Takács, 2011).

Dombos, Takács, P. Tóth és Mocsonaki (2011) egy 2755 fős LMBTQ közösségi mintán mutatta be a közösség jellemzőit. A minta tagjai között kiemelkedően magas a felsőfokú végzettek aránya (39%), illetve a Budapesten élők aránya (44%). Az LMBTQ emberek 56%-ról soha vagy csak ritkán gondolják, hogy más lenne. Az LMBTQ emberek 46%-a vállalja fel az anyja, 31%-a pedig apja előtt az identitását, a testvérek előtt ez az arány 43%. Ugyanakkor a coming out pozitív fogadtatása egyik családtag esetén se érte el az 50%-ot.³ Minden negyedik válaszadót ért hátrány a családjában az identitása miatt. Baráti körben az LMBTQ emberek 44%-a vállalja fel az identitását. Ezek az adatok arra engednek következtetni, hogy az LMBTQ emberek többsége rejtőzködik. A válaszadók 1,5%-a él bejegyzett élettársi kapcsolatban, de 51%-uk tervezi a jövőben a bejegyzett élettársi kapcsolat megkötését. A megkérdezettek 54%-a szeretne a jövőben gyereket vállalni. Az LMBTQ embereket nem sújtja a többi marginalizált csoporthoz képest a nagy arányú munkanélküliség problémája. Ugyanakkor csak 17%-uk vállalja az identitását a munkahelyen, ami megnehezíti a munkatársakkal való kommunikációt. A megkérdezettek 13%-át érte már diszkrimináció a munkahelyen, aminek a leggyakoribb formája a pletykálgatás. A válaszadók 19%-át érte diszkrimináció az oktatási rendszerben, a

³ A testvérek 47%-a, az anyák 38%-a, az apák 24%-a tanúsított elfogadó hozzáállást.

legnagyobb arányban a középiskolában szenvedték el a sérelmeket. A diszkrimináció leggyakrabban köztéren és szórakozóhelyen éri az LMBTQ embereket (Dombos-Takács-P. Tóth-Mocsonaki, 2011).

2009-ben vált az azonos nemű párok számára elérhetővé a bejegyzett élettársi kapcsolat, mint hivatalosan elismert együttélési forma, azonban azóta csak a jogaikat szűkítő törvénykezések léptek életbe. A 2012-es Alaptörvény a férfi és nő házasságát tekinti a nemzet alappillérfének, így a magyar alkotmány tiltja a meglegházasságot. 2020-ban gyerekvédelemre hivatkozva lehetetlenné tették a transzneműek nemváltását, majd az örökbefogadás lehetőségét a házasokra szűkítették. Így, azonos nemű párok vagy egyedülálló LMBTQ emberek csak különleges esetben, miniszteri jóváhagyással fogadhatnak örökbe gyereket. A 2021-es pedofilelles törvény összemosta a pedofiát a homoszexualitással és megtiltotta a homoszexualitás és a nemváltás „népszerűsítését” a fiatalkorúak számára (Metz, 2022).

Hajléktalanok csoportja

A társas támogatás hiánya, a szegénység és az egyéni problémák összessége tehet valakit hajléktalanná. A hajléktalanság lakásprobléma és lényegében osztályjelenség, hiszen a legalsó, legszegényebb réteget érinti. A hajléktalanoknak nagyon kevés kapcsolatuk van, többségük a családjukkal és más csoportokkal se tartja a kapcsolatot. A hajléktalanok negyedének egy barátja sincs, kétharmadának pedig egy bizalmas kapcsolata se (Albert-Dávid, 1998).

Azok a kapcsolatok amelyek a többségi társadalomhoz kötné a hajléktalanokat leépültek, helyette a legtöbb kapcsolat a hajléktalanok világához köti őket. A hajléktalanok annak érdekében, hogy legyen valamilyen kapcsolatuk, szociális életük, egymással építenek ki kapcsolatokat, de ez hosszú távon éppen hátráltatja a hajléktalanok visszakерülését a többségi társadalomba. Gyenge kapcsolataik így más hajléktalanokkal és egyéb alsó társadalmi réteghez tartozó emberekkel vannak, ami nem segít a felemelkedésben. Hajléktalanok esetében így lényegében egyszerre beszélhetünk a társadalomból való kizáródásról, illetve a saját közegükbe való bezáródásról (Nagy, 2010).

A 2011-es népszámlálás alkalmával 12347 hajléktalan embert regisztráltak Magyarországon, ami a tényleges szám töredéke lehet. 81%-uk férfi, 19%-uk nő. Általában 30 és 70 éves kor között voltak. A hajléktalanok felének van befejezett középfokú végzettsége. Közel 30-40%-uknak van rendszeres munkajövedelme, 25-30%-uk azonban elsősorban kukázásból, kéregetésből tartja el magát (Győri, 2020).

2018 óta tilos az életvitelszerű közterületen tartózkodás, ami lényegében a hajléktalanság kriminalizálását jelenti (Drinóczi, 2019). Így a rendőrök felléphetnek a hajléktalanokkal szemben, ami rengeteg hivatali visszaélésre adhat lehetőséget.

III. Módszertan

A kutatásomhoz az MTA-ELTE Peripato Összehasonlító Társadalmi Dinamika Kutatócsoport 2014-es adatbázisát (N=1000) használtam fel (Fokasz et al., 2017). Ez a 2014-es SPSS adatbázis tartalmaz olyan változókat amelyek használhatóak méretgenerátoros elemzéshez. A kutatás során a következő kérdéseket alkalmazták: „A következő kérdések olyan személyekkel lesznek kapcsolatosak, akiknek ismeri a nevét, és ha valahol összefutnának, megállna velük beszélgetni. Kérem, mondja meg, hogy hány olyan embert ismer, akiről tudja, hogy aki volt már börtönben? / aki cigány származású? / aki meleg vagy leszbikus? / aki hajléktalan” változókkal (4 változó) a teljes hálót, az „És ebből hány olyan ember van, akiben meg is bízik?” változókkal (4) pedig a bizalmi hálót lehet mérni és vizsgálni. A jelen vizsgálatba bevont függő változó, tehát ez a 8 változó, amiből 4 a teljes hálót, 4 pedig a bizalmi hálót méri. A függő változók magas mérési szintűek.

Ahogy korábban bemutatásra került, a társadalomban a kapcsolathálózat kialakulása és összetétele nem a véletlen műve, különböző strukturális és szociálpszichológiai folyamatok befolyásolják azt. Az egyes emberek nem ugyanakkora valószínűséggel ismerik az adott csoport tagját. A Poisson-eloszlástól vett ilyen jellegű eltérést a túlszórásnak (overdispersion) hívjuk (Kmetty-Koltai, 2015). Így, az elemzés során a Poisson-modell helyett a korrigált negatív binomiális modellt kell alkalmazni, ahol az alfa paraméter jelöli a túlszórás mértékét (Moksony, 2006). Minél magasabb az alfa paraméter értéke, annál inkább szegregált a vizsgált társadalmi csoport a teljes populációban, kapcsolathálózati szempontból pedig annál inkább homofil, azaz az adott társadalmi csoport tagjainak főleg egymással (a hozzájuk hasonlókkal) van kapcsolata. Az alfa paraméterek összehasonlításával megvizsgálható, hogy különböző társadalmi csoportok esetén milyen méretűek az őket körülvevő társadalmi törésvonalak. További előnye ennek a modellnek, hogy a független változók beépítése után az alfa paraméter csökkenéséből következtethetünk arra, hogy a változók mennyire felelnek az adott társadalmi csoport szegregációjáért (Kmetty, 2015).

A szakdolgozatom egyik hipotézise az, hogy az általam vizsgált társadalmi csoportoknál jól körülhatárolható szegregációs törésvonalak figyelhetők meg, azonban ezeknek a

csoportoknak a szegregációja különböző mértékű. További hipotézisem az, hogy a különböző társadalmi csoportoknál eltérő tényezők felelősek a szegregációért.

Az elemzés során a 4 marginalizált társadalmi csoport - a börtönviseltek, a cigányok, a melegek és leszbikusok, valamint a hajléktalanok - helyzetét a teljes hálóban és a bizalmi hálóban is megvizsgálom, ezentúl becslést is adok az adott társadalmi csoportok nagyságára. A teljes háló azokat az ismerősöket tartalmazza, akiknek a válaszadó ismeri a nevét, és ha valahol összefutnának, megállna velük beszélgetni. Ezen ismerősök számát tekintem a teljes kapcsolatháló nagyságának. A bizalmi háló ehhez képest egy szűkítés, hiszen ez csak azon ismerősöket tartalmazza, akikben ezek közül meg is bízok a kérdezett. Mivel marginalizált társadalmi csoportokat vizsgálunk, ahol az előítélet és ezzel együtt a diszkrimináció sokszor megjelenik a csoporttagokkal szemben, így relevánsnak tartom a bizalmi háló vizsgálatát is.

A network nagyságának becslése keresztneveken keresztül történt. (Kmetty, 2014) Az adatfelvétel során lekérdezésre került, hogy hány Judit, Milán, Krisztián, Barbara és Sándor nevű ismerőse van az egyénnek és ezek közül mennyiben bízok meg. Ezen adatok valamint az utónév statisztika alapján lehet becslést adni a network méretre. A Kmetty-féle összetett becslési módszerbe a becslések szórása is beépítésre került, így csökkentve a bizonytalanságot. Kmetty (2014) súlyokat rendelt a nevek mellé, majd erre építve egy súlyozott átlag alapján számolta ki a teljes/bizalmi network nagyságát.

IV. Minta

A megkérdezettek 53,4%-a nő és 46,6%-a férfi. Korcsoportokat vizsgálva a minta 19,2%-a 18-29 éves, 27,1%-a 30-44 éves, 23,6%-a 45-59 éves, 30,1%-a pedig 60 éves vagy a fölötti. Iskolai végzettséget tekintve a megkérdezettek 28,7%-a maximum 8 osztályt végzett, 22,2%-a szakmunkás, 31,4%-a középfokú végzettségű, 17,7%-a pedig felsőfokú végzettségű. Ha a településtípust nézzük, akkor az látható, hogy a megkérdezettek 18,1%-a lakik Budapesten, 20,6%-a megyei jogú városban, 31,3 %-a egyéb városban, míg 30%-a községben. A megkérdezettek 35,5%-a a saját bevallása szerint nem vallásos, 55,8%-a azonban igen. A válaszadók 8,6%-a nem válaszolt a kérdésre vagy nem tudta megmondani, hogy vallásos-e. Szubjektív rétegbesorolás alapján a megkérdezettek 3,5%-a tartozik a felső, illetve a felső középosztályba, 38,7%-a a középosztályba, 25%-a az alsó-középosztályba, 25,6%-a a munkásosztályba és 7,2%-a az alsó-osztályba. A mintavételből fakadó hibák iteratív súlyozás

által lettek korrigálva. Így a minta összetétele a szociodemográfiai tényezők alapján (nem, kor, településtípus, iskolai végzettség) megfelel a magyar lakosság arányainak.

1. táblázat: Mintaleírás (N=1000)

Mintaleírás	N=1000		
Nem		Településtípus	
Férfi	46,6%	Budapest	18,1%
Nő	53,4%	Megyei jogú város	20,6%
Korcsoport		Egyéb város	31,3%
18-29	19,2%	Község	30,0%
30-44	27,1%	Vallásosság	
45-59	23,6%	Nem vallásos	35,5%
60+	30,1%	Vallásos	55,8%
Iskolai végzettség		Nem tudja megmondani	8,6%
Maximum 8 osztály	28,7%	Szubjektív rétegbesorolás	
Szakiskola	22,2%	Felső / felső-középosztály	3,5%
Középfokú végzettség	31,4%	Középosztály	38,7%
Felsőfokú végzettség	17,7%	Alsó-középosztály	25,0%
		Munkásosztály	25,6%
		Alsó-osztály	7,2%

Forrás: Saját szerkesztés, a 2014-es MTA-ELTE Peripato adatbázis alapján

V. Eredmények

A vizsgált adatbázisban négy olyan marginalizált társadalmi csoportra kérdeztek rá, - a melegek és leszbikusok, a cigányok, a hajléktalanok és a börtönviseltek – akiknél a szegregációs társadalmi törésvonalak méretét, valamint az adott csoport nagyságát lehet vizsgálni és összehasonlítani.

2. táblázat: Marginalizált társadalmi csoportok a kapcsolathálóban

	Teljes háló			Bizalmi háló		
	Nincs ismerőse az adott csoportban	Átlag	Szórás	Nincs ismerőse az adott csoportban akiben megbízna	Átlag	Szórás
Börtönviselt	69,27%	0,66	1,60	87,46%	0,2	0,65
Cigány	25,70%	7,20	14,13	54,66%	2,54	8,37
Meleg/leszbikus	78,54%	0,48	1,53	83,94%	0,31	1,12
Hajléktalan	80,25%	0,75	3,85	88,68%	0,25	1,22
Teljes kapcsolatháló		215	150		145	104

Forrás: Saját szerkesztés, a 2014-es MTA-ELTE Peripato adatbázis alapján

A Kmetty (2014) féle becslési módszert használva a becsült kapcsolatháló nagysága a teljes hálóban 215 fő, tehát egy embernek átlagosan ennyi ismerőse van. A bizalmi háló becsült nagysága pedig 145 fő, tehát egy ember átlagosan ennyi másik emberben bíz meg. A bizalmi kapcsolatok száma közel kétharmada a teljes kapcsolathálónak, így erősen kétséges, hogy ez interpretálható-e erős kötésként. Kmetty (2015) szerint a méretgenerátor nem alkalmas az erős és gyenge kötések megkülönböztetésére.

Összességében a teljes kapcsolatháló 215 ismerőséből átlagosan 9,1 van a vizsgált marginalizált csoportokból. Ez a teljes kapcsolatháló 4,2 %-a. A megkérdezettek 25,7 %-nak nincs cigány ismerőse, 69,3 %-nak börtönviselt ismerőse, 78,5 %-nak meleg/leszbikus ismerőse, 80,3 %-nak pedig hajléktalan ismerőse. Nagy különbség van a cigány illetve a másik 3 csoport között, mely a kapcsolatok számának átlagán is megfigyelhető.

Egy ember átlagosan 7,2 cigányt ismer, a hajléktalan ismerősök átlaga pedig 0,75, amivel második a csoportok között függetlenül attól, hogy ebből a csoportból van a legkevesebb embernek legalább 1 ismerőse. Az hogy ennek a két csoportnak az átlaga a legmagasabb a teljes hálóban vélhetően a könnyebb láthatóság lehet az oka. A börtönviselt ismerősök átlaga 0,66, míg a melegké/leszbikusoké 0,48. A börtönviselték és az LMBTQ⁴ emberek esetén ezekre az alacsony arányokra, illetve számokra szintén rányomja a bélyegét az előítélettől, diszkriminációtól való félelem, így jellemző körökben, hogy sokan inkább nem fedik fel magukat.

A bizalmi hálóban a marginalizált csoportokbeli emberek átlagos száma 3,3. Ez csupán a bizalmi háló 2,3 %-a, ami közel fele a teljes hálós aránynak. A bizalmi háló esetén minden csoportnál nőtt azoknak az aránya, akiknek nincsen ismerőse a bizalmi hálóban, illetve 1 eset kivételével jelentősen csökkent az ismerősök száma is. Ez jól mutatja azt, hogy valóban marginalizált csoportokról beszélünk. Még ha ezen csoport tagjai meg is jelennek a teljes hálóban, a bizalmi hálónak már csak a töredéke lesz a tagja.

A bizalmi hálóban az emberek 54,7 %-nak nincs cigány ismerőse. Ez a teljes háló 25,7 %-hoz képest jelentős eltérés. A meleg/leszbikusok a bizalmi hálóban teljes hálóval ellentétben a másodikon, az emberek 83,9 %-nak nincs ilyen ember a bizalmi hálójában. Ez nem tér el jelentősen a teljes háló arányától (78,54%). Az emberek 87,5 %-nak nincs börtönviselt, míg 88,7 %-nak hajléktalan a bizalmi hálójában. A cigányok mellett a

⁴ Az eredmények bemutatásakor az egyszerűség/rövidítés miatt több esetben a meleg és leszbikusok helyett az LMBTQ kifejezést használom szinonimaként. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy ilyenkor az LMBTQ emberek alatt a kérdőív során megemlített melegket és leszbikusokat értem. Az adatfelvételnél a biszexuális, transznemű, queer illetve egyéb nem heteroszexuális identitások nem kerültek szóba.

börtönviselteknél figyelhető meg ez a fajta diszkrimináció, azaz, hogy nagyon kevesen kerülnek be a bizalmi hálóba.

Egy ember bizalmi hálójában átlagosan 2,54 cigány, 0,31 meleg vagy leszbikus, 0,25 hajléktalan és 0,2 börtönviselt ember van. A bizalmi háló mérete átlagosan 145. Ez közel kétharmada a teljes hálónak. Azonban csak a meleg/leszbikusok esetén figyelhető meg, hogy a bizalmi hálóba tartozó ismerősök átlaga arányosan a 2/3-a lett a teljes hálós átlagnak. A másik három csoportban (börtönviselt, cigány, hajléktalan) ez az arány közel a harmada a teljes hálós ismerősöknek. Ez azt mutatja, hogy amennyiben valakinek LMBTQ ismerőse van, az körülbelül ugyanolyan eséllyel kerül a bizalmi hálóba, mint a nem-LMBTQ emberek. Azonban ez nem mondható el a másik 3 marginalizált csoportról.

A teljes háló alapján becslést lehet tenni a különböző társadalmi csoportok nagyságára. Magyarország népessége az adatfelvétel évében, 2014-ben 9,87 millió fő volt. A 215 fős átlagos kapcsolathálóban a börtönviselték átlagos száma 0,66, ez alapján a 9,87 milliós Magyarországon a börtönviselték száma 30299 fő⁵. A többi társadalmi csoport esetén is felszorozva az értékeket azt kapjuk, hogy a cigányok száma 330530 fő, a meleg/leszbikusoké 22035 fő, míg a hajléktalanok száma 34430 fő volt. Fontos megjegyezni, hogy a méretgenerátoros módszerrel inkább alábecsüljük a társadalmi csoportok nagyságát. Főleg olyan csoportok esetén figyelhető ez meg, ahol magas a látencia (meleg/leszbikusok, börtönviselték). Ezzel a módszerrel a társadalmi csoportok jól látható szereplőinek számát tudjuk megbecsülni. A jobban látható csoportok esetén (cigányok, hajléktalanok) a becslés pontosabbnak mondható.

Negatív binomiális modellek

Minden egyes marginalizált csoportnál önálló negatív binomiális modellt alkottam a teljes háló és a bizalmi háló esetében is, annak érdekében, hogy megvizsgáljam a szegregációs határok nagyságát és feltárjam a szegregációt okozó tényezőket. Az 5 alapvető háttérváltozóm a nem, az életkor, a településtípus, az iskolai végzettség és a teljes/bizalmi network nagysága volt. Emellett más egyéb magyarázó változókat is próbáltam beépíteni a modellekbe (vallásosság, rétegbesorolás). Alapvetően az adatbázisból elérhető, elsősorban szociodemográfiai változókat választottam ki független változóknak, amelyek a vonatkozó szakirodalom alapján befolyásolhatják a különböző kisebbségekhez fűződő attitűdöket. A

⁵ (lakosságszám/teljes háló)*adott csoport átlagának száma

teljes/bizalmi network nagysága magyarázó változók magas mérési szintűek, az összes többi magyarázó változó azonban alacsony mérési szintű. A modell úgy működik, hogy az alacsony mérési szintű változók kategóriája közül egy rögzítve van (referencia kategória) és ahhoz képest tudjuk megmondani, hogy mely kategóriákban van szignifikáns eltérés. Összegezve tehát, azt vizsgáltam, hogy mely háttérváltozók a meghatározók abban, hogy az egyének a teljes/bizalmi kapcsolathálójukban milyen arányú adott marginalizált csoportbeli taggal rendelkeznek.

Az elemzés folyamata során először egy üres negatív binomiális modellt hoztam létre, amiben nincsenek háttérváltozók. Az itteni üres alpha paraméter a kiindulópont. Majd ezt követően beépítettem a magyarázó változókat, így az alpha paraméter csökkenéséből (és a változóhoz tartozó szignifikanciaszintből) lehet arra következtetni, hogy a háttérváltozók mennyire felelnek az adott marginalizált csoport szegregációjáért.

A negatív binomiális modell matematikai képlete:

1. ábra: Negatív binomiális modell matematikai képlete

$$p(y) = P(Y = y) = \frac{\Gamma(y + 1 / \alpha)}{\Gamma(y + 1) \Gamma(1 / \alpha)} \left(\frac{1}{1 + \alpha \mu} \right)^{1/\alpha} \left(\frac{\alpha \mu}{1 + \alpha \mu} \right)^y$$

Forrás: Zwillig, Michael L. (2013). "Negative Binomial Regression." The Mathematica journal 15 (2013).

A vizsgált marginalizált csoportok esetén a táblázatok a legfontosabb eredményeket tartalmazzák. A hivatkozott ábrák, melyek az SPSS elemzés során készültek el, a mellékletben találhatóak.

Börtönviseltek az egyéni kapcsolathálózatban

3. táblázat: A börtönviseltekre vonatkozó negatív binomiális modell

Börtönviseltek	teljes kapcsolatháló			bizalmi háló		
	B	sig	exp (b)	B	sig	exp (b)
(Intercept)	-0,448	0,159	0,639	-1,417	0,001	0,243
18-29 éves	0,007	0,978	1,007			
30-44 éves	0,456	0,029	1,578			
45-59 éves	0,432	0,045	1,540			
60+ éves	0 ^a		1			
Vallásosság	-0,467	0,003	0,627	-0,442	0,062	0,643
Nem (nő)	-0,502	0,001	0,605	-0,498	0,037	0,608
Ismerősi hálózat nagysága	0,003	0,000	1,003	0,004	0,000	1,004
Alpha (üres modell)	3,017			5,503		
-2LL (üres modell)	-947,365			-435,815		
Alpha (teljes modell)	2,159			3,150		
-2LL (teljes modell)	-740,844			-316,198		
Megmagyarázott hányad (R ²)	0,2180			0,2745		

Forrás: Saját szerkesztés, a 2014-es MTA-ELTE Peripato adatbázis alapján

A 3. táblázat a mellékletben lévő 2., 3., 4. és 5. ábra legfontosabb adatait tartalmazza összegezve. Teljes kapcsolatháló esetén az üres modell alpha értéke 3,017. A magyarázó változók közül 4 szignifikáns: az életkor, a vallásosság, a nem és a kapcsolatháló nagysága. A B értékek mutatják a kapcsolat irányát. Az életkori korcsoportoknál a 30-44 éves és a 45-59 éves korosztályban több börtönviselt ismerős valószínűsíthető, mint a legfiatalabb és a legidősebb korosztályban. A kétértékű vallásosság változó azt mutatja, hogy önmeghatározás alapján valaki vallásos-e. A B negatív, tehát a modell azt mutatja, hogy a vallásosak kapcsolathálójában alacsonyabb a börtönviseltek száma. A nemek esetén is negatív a B értéke, tehát a nők kapcsolathálójában kevesebb börtönviselt valószínűsíthető, mint a férfiakéban. A kapcsolatháló esetén nem meglepő, hogy pozitív előjellel került be a modellbe, hiszen minél nagyobb valakinek a kapcsolathálózata várhatóan annál inkább heterogénebb is (Kmetty, 2014). A nagyobb kapcsolatháló tehát több börtönviselt ismerőst valószínűsít.

Míg a B az összefüggések irányát mutatja, addig az exponenciális B azt fejezi ki, hogy a független változón való elmozdulás mennyire növeli a függő változó mértékét. Az exponenciális B „a magyarázó változó multiplikatív hatását tükrözi: azt fejezi ki, hányszorosára nő vagy csökken a vizsgált jelenség átlagos gyakorisága (...), amint a magyarázó változó 1 egységgel emelkedik.” (Moksony, 2006:370.). A 45-59 évesek (exp B= 1,540) és a 30-44 évesek (exp B=1,578) kapcsolathálójában is átlagosan közel másfélszer annyi börtönviselt van,

mint a 60 felettiek hálójában. A 60 felettiek és a 18-29 éves korcsoport kapcsolathálója között nincs szignifikáns eltérés a börtönviselt ismerősök számát illetően. A vallásosság esetén az exponenciális B értéke 0,627, ami azt jelenti, hogy ha a nem vallásosak vallásosakká válnának, akkor 0,627-szer annyi (tehát közel kétharmadnyi) börtönviselt lenne a kapcsolathálójukban. Ezért is hívjuk ezt az értéket esélyhányadosnak. Azokban az esetekben ahol a B pozitív, ott természetesen az exponenciális B értéke nagyobb, mint 1, hiszen nagyobb esély van az ismertségre. Negatív B esetén pedig az exponenciális B értékek 1 alá esnek, hiszen ezekben a helyzetekben kisebb az esély az ismertségre. A nőknek 0,605-ször annyi, tehát alig több mint fele annyi börtönviselt van a teljes kapcsolathálójában, mint egy férfinak. ($\exp B=0,605$) Az eggyel nagyobb kapcsolatháló 1,003-szor több börtönviselt ismerőst valószínűsít. ($\exp B=1,003$)

A -2LL, vagyis a log-likelihood függvény azt mutatja, hogy mennyire hatékony a függő változó előrejelzése. Minél nagyobb a -2LL értéke annál rosszabb hatékonyságú a függő változó előrejelzése (Székelyi-Barna, 2002). Tehát szerencsés esetben az üres modellhez képest a magyarázó változók beépítése utáni teljes modellben csökken a -2LL értéke. Jelen vizsgálatban a teljes háló esetén a -2LL értéke -947,365-ről -745,063-ra csökkent. Ez az a rész ami a független változó bevonása után is megmagyarázatlan marad. Ezt a részt ANOVA esetén belső négyzetösszegnek, lineáris regresszióban a reziduális varianciájának, míg jelen esetben logisztikus regresszió esetén deviation chi-square-nek nevezzük. A létrehozott modell magyarázó erejét a megmagyarázott heterogenitás (a két -2LL különbsége) valamint a teljes heterogenitás (üres modell -2LL értéke) hányadosa adja meg. Jelen helyzetben a megmagyarázott hányad $(947,365-740,844)/947,365=0,2180=21,80\%$. Ez azt mutatja, hogy a függő változó szóródásának hány százalékát tudjuk megmagyarázni a negatív binomiális regresszió által becsült értékek segítségével. Jelen helyzetben a teljes hálónál a megmagyarázott hányad 21,80 %. Összességében az alpha értéke 2,159-ra csökkent. A közel 1-es alpha érték utalna arra, hogy a börtönviselték nem szenvednek el szegregációt, de a 2,159-es érték arra utal, hogy jól látható szegregációs határok vannak e csoport körül.

A bizalmi háló esetén az üres modell alpha értéke 5,503. A bizalmi háló esetén az életkor változó nem szignifikáns⁶, de ugyanaz a másik 3 magyarázó változó igen. A vallásosságot szignifikáns magyarázó változónak fogadtam el ($p=0,062\approx 0,05$). A vallásosak bizalmi hálójában alacsonyabb a börtönviselték száma, mint a nem vallásos emberekében. A nők bizalmi kapcsolathálójában ugyanúgy kevesebb börtönviselt valószínűsíthető, mint a teljes háló

⁶ $p=0,775$, így nem építettem be az életkor változót a negatív binomiális modellembe.

esetében. A bizalmi kapcsolatháló ugyanúgy pozitív előjellel került be a modellbe, tehát a nagyobb bizalmi kapcsolatháló több börtönviselt bizalmas ismerőst valószínűsít.

A vallásosoknak közel kétharmad annyi börtönviselt van a bizalmi hálójukban, mint a nem vallásos embereknek. (exp B=0,643) A nőknek közel 60 %-nyi börtönviselt van a bizalmi hálójukban a férfiakhoz képest. (exp B=0,608) Az eggyel nagyobb bizalmi háló 1,004-szor több börtönviselt ismerőst valószínűsít. (exp B=1,004)

A -2LL értéke -435,815-ről -316,198-ra csökkent, javult a modell a magyarázó változók beillesztésével. A megmagyarázott hányad ez alapján 27,45%.

Összességében az alpha értéke a bizalmi hálóban 3,150-re csökkent, ami a teljes háló alpha értékénél lényegesen magasabb. Ez arra utal, hogy a börtönviselték iránt előéletük miatt távolságtartással viseltetnek az emberek, nem igazán engedik be őket a bizalmi hálójukba. Ezen alpha érték alapján jelentős, látható szegregáció figyelhető meg a börtönviselték esetében.

Cigányok az egyéni kapcsolathálózatban

4. táblázat: A cigányokra vonatkozó negatív binomiális modell

Cigányok	teljes kapcsolatháló			bizalmi háló		
	B	sig	exp (b)	B	sig	exp (b)
Intercept	1,306	0,000	3,691	0,220	0,334	1,246
Budapest	-1,127	0,000	,324	-0,742	0,001	,476
megyei jogú város	-1,209	0,000	,299	-1,413	0,000	,243
város	-0,898	0,000	,407	-1,115	0,000	,328
község	0 ^a		1	0 ^a		1
18-29 éves	0,426	0,004	1,531	-0,046	0,827	,955
30-44 éves	0,530	0,000	1,698	0,123	0,522	1,131
45-59 éves	0,347	0,010	1,415	0,459	0,016	1,582
60+ éves	0 ^a		1	0 ^a		1
Max 8 osztály	0,690	0,000	1,994	0,938	0,000	2,556
szakmunkás	0,403	0,013	1,497	0,263	0,237	1,301
középiskola	0,003	0,986	1,003	-0,538	0,017	,584
diploma	0 ^a		1	0 ^a		1
Ismerősi hálózat nagysága	0,002	0,000	1,002	0,005	0,000	1,005
Alpha (üres model)	2,32			4,427		
-2LL (üres modell)	-2564,41			-1555,144		
Alpha (teljes modell)	1,587			2,629		
-2LL (teljes modell)	-2160,236			-1232,44		
Megmagyarázott hányad (R ²)	0,1576			0,2075		

Forrás: Saját szerkesztés, a 2014-es MTA-ELTE Peripato adatbázis alapján

A 4. táblázat a mellékletben lévő 6., 7., 8. és 9. ábra legfontosabb adatait tartalmazza összegezve. Teljes kapcsolatháló esetén az üres modell alpha értéke 2,32. A magyarázó változók közül 4 szignifikáns, a településtípus, az életkor, az iskolai végzettség és a kapcsolatháló nagysága. A településtípus esetén az látható, hogy akik községben élnek, azok kapcsolathálójában nagyobb számú cigány ismerős valószínűsíthető. Életkor vizsgálata esetén is az egyik kategória különbözik jelentősen a többitől, a 60+-os korosztályban alacsonyabb a cigány ismerősök száma, mint a többi fiatalabb korosztályban. Iskolai végzettség esetén az látható, hogy a diplomásokhoz és középiskolásokhoz képest a maximum 8 osztályt végzettek és a szakmunkások körében több cigány ismerős valószínűsíthető. A nagyobb kapcsolatháló több cigány ismerőst valószínűsít.

Kevesebb mint harmad annyi cigány ismerős van a budapestiek ($\exp B=0,324$) és a megyei jogú városban élők ($\exp B=0,299$) teljes kapcsolathálózatában, mint a községben élőknek. Még a városban élők teljes kapcsolathálójában is csak közel 40%-nyi a cigány ismerősök száma a községben lakókhöz képest. ($\exp B=0,407$). A 60+ korosztályhoz képest mind a másik 3 korcsoportnak közel másfélszeres, a 18-29 éveseknél 1,531-szeres, a 30-44 éveseknek 1,698-szoros, a 45-59 éveseknek 1,415-szörös a cigány ismerősök száma a teljes kapcsolathálóban. A maximum 8 osztályt végzettek esetén közel kétszeres ($\exp B=1,994$), a szakmunkásoknál pedig másfélszeres ($\exp B=1,497$) a cigány ismerősök átlagos száma a teljes hálóban a diplomásokhoz képest. A diplomások és a középiskolát végzettek között nincs szignifikáns különbség a cigány ismerősök számában. Az eggyel nagyobb kapcsolatháló 1,002-szor több cigány ismerőst valószínűsít. ($\exp B=1,002$)

A -2LL értéke -2564,41-ről -2160,236-ra csökkent, javult a modell a magyarázó változók beillesztésével. A megmagyarázott hányad ez alapján 15,76%. Összességében az alpha értéke 1,587-re csökkent, ami azt mutatja, hogy a teljes hálóban a cigányok szegregációja viszonylag alacsony mértékű, ami egyrészt a cigány kisebbség nagy számú sokasága miatt van, másrészt a nagy fokú láthatóságuk miatt lehet.

A bizalmi háló esetén az üres modell alpha értéke rendkívül magas 4,427. Ugyanazok a magyarázó változók szignifikánsak.⁷ A teljes kapcsolathálóhoz hasonlóan a községbeliek körében a legtöbb a cigány bizalmas ismerősök száma. A megyei jogú városok esetén még a fővároshoz képest is kiemelkedően kevés cigány bizalmas ismerős valószínűsíthető. A teljes hálóval szemben a bizalmi hálóban a korcsoportoknál az látható, hogy a 45-59 évesek körében a cigány bizalmas ismerősök száma magasabb, mint a többi korcsoport esetében. Az iskolai

⁷ Az életkor-csoportok szignifikanciája $0,051 \approx 0,05$, így ezt a változót is szignifikánsnak fogadtam el.

végzettségek esetén is változás figyelhető meg a teljes kapcsolathálóhoz képest. A középiskolát végzettek körében messze a legkevesebb, míg a maximum 8 osztályt végzettek körében a legmagasabb cigány bizalmas ismerősök valószínűsíthető száma. A bizalmi kapcsolatháló itt is pozitív előjellel került be a modellbe, tehát a nagyobb bizalmi kapcsolatháló több cigány bizalmas ismerőst valószínűsít.

A községekben élőkhez képest a budapestieknek átlagosan közel fele ($\exp B=0,476$), a megyei jogú városban élőknek negyed annyi ($\exp B=0,243$), a városban élőknek pedig harmad annyi ($\exp B=0,328$) cigány bizalmas ismerősük van. A 60+-os korcsoporthoz képest egyedül a 45-59-es korcsoport bizalmi hálójában van szignifikáns eltérés a cigányok számában. A 45-59 éveseknek átlagosan több, mint másfélszer ($\exp B=1,582$) annyi cigány van a bizalmi hálójában, mint a 60+ éveseknek. A diplomások és a szakmunkások bizalmi hálóját tekintve nincs szignifikáns különbség a cigányok számában. Azonban a maximum 8 osztályt végzetteknek átlagosan több, mint 2,5-szer ($\exp B=2,556$), míg a középiskolát végzetteknek kicsit több, mint fele ($\exp B=0,584$) annyi cigány van a bizalmi hálójában, mint a diplomát végzetteknek. Az eggyel nagyobb bizalmi háló 1,005-szor több cigány ismerőst valószínűsít. ($\exp B=1,005$)

A -2LL értéke -1555,144-ről -1232,44-ra csökkent, javult a modell a magyarázó változók beillesztésével. A megmagyarázott hányad ez alapján 20,75%. Összességében az alpha értéke a bizalmi hálóban 2,629-re csökkent, ami így is lényegesen magasabb, mint a teljes háló esetén. Ez arra utal, hogy a börtönviseltékhez hasonlóan a cigányok iránt is távolságtartással viseltetnek az emberek, nem igazán engedik be őket a bizalmi hálójukba. Az alpha értékek alapján jól látható szegregációs határ figyelhető meg a cigányoknál.

Melegek és leszbikusok az egyéni kapcsolathálózatban

5. táblázat: A melegekre és leszbikusokra vonatkozó negatív binomiális modell

Melegek/leszbikusok	teljes kapcsolatháló			bizalmi háló		
	B	sig	exp (b)	B	sig	exp (b)
Intercept	-3,335	0,000	0,036	-3,381	0,000	0,034
Budapest	1,068	0,000	2,909	1,197	0,000	3,311
megyei jogú város	0,705	0,003	2,023	0,623	0,023	1,865
város	-0,241	0,319	0,786	-0,287	0,314	0,750
község	0 ^a		1	0 ^a		1
felső-felsőközép osztály	1,502	0,008	4,490	1,818	0,006	6,157
középosztály	0,791	0,076	2,206	0,904	0,109	2,469
alsóközéposztály	0,567	0,216	1,763	0,813	0,160	2,255
munkásosztály	0,279	0,546	1,321	0,324	0,580	1,383
alsó osztály	0 ^a		1	0 ^a		1
18-29 éves	0,575	0,029	1,777			
30-44 éves	0,830	0,001	2,294			
45-59 éves	0,679	0,007	1,972			
60+ éves	0 ^a		1			
Ismerősi hálózat nagysága	0,004	0,000	1,004	0,005	0,000	1,005
Alpha (üres modell)	4,066			4,723		
-2LL (üres modell)	-721,449			-552,969		
Alpha (teljes modell)	2,082			1,786		
-2LL (teljes modell)	-576,286			-414,104		
Megmagyarázott hányad (R ²)	0,2012			0,2511		

Forrás: Saját szerkesztés, a 2014-es MTA-ELTE Peripato adatbázis alapján

Az 5. táblázat a mellékletben lévő 10., 11., 12. és 13. ábra legfontosabb adatait tartalmazza összegezve. A melegek és leszbikusok ismertségét vizsgálva, teljes kapcsolatháló esetén az üres modell alpha értéke 4,066. A magyarázó változók közül 4 szignifikáns, a településtípus, az életkor, a szubjektív rétegbesorolás és a kapcsolatháló nagysága. Ebben a modellben az iskolai végzettség helyett a rétegbesorolás hatékonyabbnak bizonyult, mint a börtönviselték és a cigányok esetén. Településtípus szerint a nagyobb településméret alapvetően több LMBTQ ismerőst valószínűsít. A rétegbesorolás esetén az látható, hogy a középosztályba és a felső-felsőközéposztályba való tartozás magasabb számú LMBTQ ismerőst valószínűsít. Életkor alapján a legidősebb (60+) korosztályhoz képest minden más csoportban magasabb az LMBTQ ismerősök száma. A nagyobb kapcsolatháló több meleg ismerőst valószínűsít.

A községben élők és a városiak teljes hálóját vizsgálva nincs szignifikáns különbség az LMBTQ ismerősök számát tekintve. Azonban a budapestieknek átlagosan közel háromszor annyi (exp B=2,909), a megyei jogú városban élőknek pedig kétszer (exp B=2,023) annyi LMBTQ ember van a teljes kapcsolathálójában, mint a községben élőknek. Az alsó osztályhoz képest a munkásosztálybelieknek és az alsó-középosztályba tartozóknak sincs a kapcsolathálójában szignifikáns eltérés az LMBTQ ismerősök átlagos számában. A középosztálybeliek kapcsolathálójában átlagosan 2,2-szer (exp B=2,206)⁸, a felső-felsőközéposztálybelieknek pedig négy és félszer (exp B=4,490) annyi LMBTQ ismerős van, mint az alsó osztálybelieknek. A 60 felettiekhez képest a 45-59 éveseknek átlagosan közel kétszer annyi (exp B=1972), a 30-44 éveseknek több, mint kétszer annyi (exp B=2,294), a 18-29 éves korosztálynak pedig kicsit kevesebb, mint kétszer annyi (exp B=1,777) LMBTQ ismerőse van. Az eggyel nagyobb kapcsolatháló 1,004-szor több meleg vagy leszbikus ismerőst valószínűsít. (exp B=1,004)

A -2LL értéke teljes háló esetén -721,449-ről -576,286-re csökkent, javult a modell a magyarázó változók beillesztésével. A megmagyarázott hányad ez alapján 20,12%. Összességében az alpha értéke 2,082-ra csökkent, ami nagy mértékű szegregációnak tekinthető.

A bizalmi hálónál az üres modell alpha értéke 4,723. Az életkor változó a bizalmi hálóban nem szignifikáns⁹, minden másik magyarázó változó viszont igen. Településtípus szerint alapvetően az a trend figyelhető meg, minél nagyobb településen él valaki, annál nagyobb számú LMBTQ ember valószínűsíthető a bizalmi hálójában. A rétegbesorolásnál ugyanaz látható, mint a teljes hálónál. A felső-felsőközéposztályban a legmagasabb az LMBTQ bizalmas ismerősök száma. Ebben az esetben is a nagyobb bizalmi háló több meleg ismerőst valószínűsít.

A budapestiek bizalmi hálójában több, mint háromszor annyi (exp B=3,311), a megyei jogú városban élők esetén pedig közel kétszer annyi (exp B=1,865) a meleg bizalmas ismerősök száma, mint a községben élő esetén. A városban élők és a községben élők LMBTQ bizalmas ismerőseinek számai között nincs szignifikáns különbség. A felső-felsőközéposztálybelieknek átlagosan több, mint hatszor annyi (exp B=6,157) meleg vagy leszbikus bizalmas ismerőse van, mint az alsó osztálybelieknek. A középosztálybeliek (exp B=2,469) és az alsóközéposztálybeliek (2,255) esetén is átlagosan több, mint kétszer akkora az LMBTQ

⁸ p=0,076, de mivel közel van a határértékhez, így szignifikáns különbségnek fogadtam el.

⁹ p=0,139, így nem építettem be az életkor változót a negatív binomiális modellembe.

bizalmi ismerősök száma, mint az alsó osztálybeliek esetén.¹⁰ Az alsóosztálybeliek és a munkásosztálybeliek között az LMBTQ bizalmas ismerősök számában biztosan nincs szignifikáns különbség. Az eggyel nagyobb bizalmi háló 1,005-szor több meleg vagy leszbikus ismerőst valószínűsít. ($\exp B=1,005$)

A bizalmi háló esetén a -2LL értéke -552,969-ről -414,104-ra csökkent, javult a modell a magyarázó változók beillesztésével. A megmagyarázott hányad ezen statisztikák alapján 25,11 %. Az alpha értéke 1,786-re csökkent, ami alacsonyabb, mint a teljes háló esetében. Ez azt mutatja, hogy az LMBTQ emberek szegregációja bár nagy mértékű a magyar társadalomban, ugyanakkor jó eséllyel a bizalmi hálóban is szerepelnek azoknál akiknél benne vannak a teljes hálóban. Ez azt mutatja, hogy aki ismer LMBTQ embereket azoknál kevésbé van jelen a diszkrimináció.

Hajléktalanok az egyéni kapcsolathálózatban

6. táblázat: hajléktalanok negatív binomiális modellje

Hajléktalanok	teljes kapcsolatháló			bizalmi háló		
	B	sig	exp (b)	B	sig	exp (b)
Intercept	-2,997	0,000	,050	-4,746	0,000	,009
Max 8 osztály	1,382	0,000	3,985	1,228	0,007	3,414
szakmunkás	0,844	0,023	2,326	1,038	0,023	2,823
középiskola	0,706	0,043	2,025	0,283	0,534	1,327
diploma	0 ^a		1	0 ^a		1
Budapest	0,290	0,401	1,336	1,029	0,032	2,799
megyei jogú város	1,289	0,000	3,628	1,494	0,000	4,454
város	1,104	0,000	3,015	2,011	0,000	7,469
község	0 ^a		1	0 ^a		1
Ismerősi hálózat nagysága	0,003	0,000	1,003	0,007	0,000	1,007
Alpha (üres model)	9,767			11,623		
-2LL (üres modell)	-806,565			-452,077		
Alpha (teljes modell)	5,789			5,280		
-2LL (üres modell)	-670,421			-347,642		
Megmagyarázott hányad (R ²)	0,1688			0,2310		

Forrás: Saját szerkesztés, a 2014-es MTA-ELTE Peripato adatbázis alapján

A 6. táblázat a mellékletben lévő 14., 15., 16. és 17. ábra legfontosabb adatait tartalmazza összegezve. Teljes kapcsolatháló esetén az üres modell alpha értéke rendkívül magas 9,767. A magyarázó változók közül 3 szignifikáns, az iskolai végzettség, a településtípus

¹⁰ Egyik esetben sem szignifikáns az eltérés ($p>0,05$), hiába rendkívül magas az exponenciális B értéke. Ennek az oka az alsó osztálybeliek alacsony elemszáma és ezáltal széles konfidenciaintervalluma.

és a kapcsolatháló nagysága. Minél alacsonyabb valakinek az iskolai végzettsége annál több hajléktalan ismerőse van. A településtípusnál az látható, hogy aki megyei jogú városban vagy városban lakik az több hajléktalan ismerőst valószínűsít, mintha Budapesten vagy egy községben lakna. A nagyobb kapcsolatháló több hajléktalan ismerőst valószínűsít.

A maximum 8 osztályt végzetteknek közel négyszer annyi ($\exp b=3,985$), a szakmunkásoknak ($\exp B=2,326$) és a középiskolát végzetteknek ($\exp B=2,026$) pedig közel kétszer annyi hajléktalan van a teljes kapcsolathálójában, mint a diplomásoknak. A megyei jogú városban élőknek több, mint három és félszer ($\exp B=3,628$), a városban élőknek pedig közel háromszor több ($\exp B=3,015$) hajléktalan ismerőse van, mint a községben élőknek. A községben élők a és a budapestiek kapcsolathálója között nincs szignifikáns különbség a hajléktalanok átlagos számát tekintve. Az eggyel nagyobb kapcsolatháló 1,003-szor több hajléktalan ismerőst valószínűsít. ($\exp B=1,003$)

A -2LL értéke -806,565-ről -670,421-re csökkent, javult a modell a magyarázó változók beillesztésével. A megmagyarázott hányad ez alapján 16,88%. Az alpha értéke 5,789-re csökkent, ami kiemelkedően magas a többi csoporthoz képest is. Ez rendkívül nagy mértékű szegregációt jelez.

A bizalmi háló esetén az üres modell alpha értéke kiugróan magas 11,623. A magyarázó változók közül mind a három szignifikáns ebben az esetben is. Az iskolai végzettségnél azt láthatjuk megint, hogy minél alacsonyabb valakinek az iskolai végzettsége annál inkább valószínű, hogy több hajléktalan ismerőse van a bizalmi kapcsolathálójában. Településtípusnál is hasonló tendencia figyelhető meg, mint a teljes hálóban. A községben élők körében kifejezetten alacsony a hajléktalan ismerősök száma a bizalmi körben. A nagyobb bizalmi kapcsolatháló több hajléktalan bizalmas ismerőst valószínűsít.

A maximum 8 osztályt végzettek bizalmi hálójában közel 3,5-szer több ($\exp B=3,414$), a szakmunkások bizalmi hálójában pedig közel háromszor több ($\exp B=2,823$) a hajléktalanok száma, mint a diplomásoknak. A teljes hálótól eltérően a bizalmi hálóban nincs szignifikáns különbség a diplomások és a középiskolát végzettek között a hajléktalanok számát illetően. A községben élőkhez képest a városban élők bizalmi hálójában átlagosan közel 7,5-szer annyi ($\exp B=7,469$), a megyei jogú városban élőkében 4,5-szer annyi ($\exp B=4,454$), a budapestiekében pedig közel háromszor annyi ($\exp B=2,799$) hajléktalan található. Az eggyel nagyobb bizalmi háló 1,007-szor több hajléktalan ismerőst valószínűsít. ($\exp B=1,007$)

A bizalmi háló esetében a -2LL értéke -452,077-ről -347,642-re csökkent, tehát javult a modell hatékonysága a magyarázó változók beillesztésével. A megmagyarázott hányad

23,1%. Összességében az alpha értéke a bizalmi hálóban 5,280-ra csökkent, ami a teljes háló alpha értékénél bár alacsonyabb, de ez rendkívül nagy mértékű szegregációs határnak minősül.

Az egyéni kapcsolathálózatban lévő ismerősök átlagának vizsgálata a szegregációképző csoportokon belül

A mellékletben található 18. ábra mutatja, hogy a különböző szegregációképző változókon belül hogyan alakul az ismerősök és a marginalizált csoportbeli ismerősök átlaga. Az látható, hogy minél magasabb valakinek az iskolai végzettsége, annál több ismerőse van a teljes és a bizalmi hálóban is. Életkori csoportoknál megfigyelhető, hogy minél fiatalabb korcsoportba tartozik valaki, annál magasabb az ismerősök száma a teljes, illetve a bizalmi hálóban. Szubjektív rétegbesorolás esetén alapvetően a felsőbb osztályba tartozóknak nagyobb a kapcsolathálójuk. A két legfelső osztályban (felső-felsőközép, középosztály) egyértelműen magasabb az ismerősök átlagos száma mint a három alsóbb osztályban (alsóközép, munkás, alsóosztály). A településtípus esetén a teljes hálóban nincs jelentős különbség (a budapestiek ismerősszáma a legalacsonyabb), viszont a bizalmi hálóban már egyértelműen a budapestiek kapcsolathálója a legnagyobb. Nemek között és a vallásosak - nem vallásosak között nincs jelentős különbség az átlagos ismerősszámban.

Ezen eredmények ellenére mégis azt látjuk, hogy sok esetben nem abban a csoportban magas a marginalizált csoportbeli tagok átlagos száma, akiknél nagyobb a kapcsolatháló mérete. Az iskolai végzettség változó két marginalizált csoport esetén volt szignifikáns és azt látható, hogy maximum 8 osztályt végzetteknek hiába a legkisebb az átlagos ismerősszáma a teljes és a bizalmi hálóban a többi iskolai végzettségű csoporthoz képest, a körükben messze a legmagasabb a cigányok és hajléktalanok átlagos száma is. Míg a maximum 8 osztály végzettek kapcsolathálójában átlagosan 185,28-ból 12,75 marginalizált csoportbeli tag van, addig a diplomások 263,36 fős átlagos networkjéből csupán 5,72 marginalizált csoportbeli. A bizalmi hálóban a maximum 8 osztályt végzetteknek 120,26-ból 5,01, a diplomásoknak 172,11-ből 2,11 marginalizált csoportbeli ismerőse van.

Településtípus esetén is azt látjuk, hogy a községben élők teljes/bizalmi kapcsolathálójában messze a legnagyobb a cigányok átlagos száma, ahogy ezt korábban az exponenciális B értékek elemzésénél bemutattam. A községben élők esetén a teljes hálóban átlagosan 215-ből 15,31 marginalizált csoportbeli tag van, addig a Budapestiek esetén 203,01-ből 4,85. Ez a bizalmi hálóban úgy alakul, hogy a községben élőknel 140,13-ból 5,54, a

budapestiekénél 161,14-ből 2,81 a marginalizált csoportbeli tagok átlaga. A községben élők teljes/bizalmi kapcsolathálóójában tehát magas a cigányok aránya és alacsony a meleg/leszbikusok aránya. Budapesten ez pont fordítva érvényes. A megyei jogú városban élők és a városiak körében a hajléktalanok száma magasabb az átlagnál.

Életkor alapján az látható, hogy a 60+-os korosztályban alacsony a kapcsolatok száma és ez a marginalizált csoportbeli ismerősök átlagos számában is megmutatkozik. Sokan közülük az elmagányosodók kapcsolathálózati csoportba sorolhatók. A többi korosztályban magasabb a börtönviseltek, a cigányok és a meleg/leszbikusok száma is.

A nem és a vallásosság is csak egyik marginalizált csoport esetében volt szegregációs réteggépző, a börtönviseltekénél, de ha az az összes marginalizált csoportbeli ismerősök átlagát nézzük, akkor nincs szignifikáns különbség a nők és a férfiak, valamint a vallásosak és nem vallásosak között.

A szubjektív rétegbesorolás változót az LMBTQ csoport vizsgálata esetén használtam, ahol kiderült, hogy a magasabb társadalmi osztályba tartozók körében magasabb az LMBTQ ismerősök száma. Ugyanakkor ha egy rövid szempillantást vetünk az átlagos ismerős számra, akkor azt láthatjuk, hogy a teljes hálóban az alsó osztályba tartozóknak 200,52-ből 17,8 marginalizált csoportbeli ismerőse van, míg a felső-felsőközéposztályba tartozóknak 250,38-ből 8,59. Alapvetően az alacsonyabb osztályba tartozóknak bár alacsonyabb az átlagos ismerősszáma, de magasabb esetükben a marginalizált csoportbeli ismerősök átlagos száma.

VI. Összegzés

A kutatásom során különböző marginalizált csoportok szegregációját és a társadalomban való láthatóságát vizsgáltam kapcsolathálózati módszerrel. Az elméleti részében először Kovách és munkatársai (2015) által a társadalmi integráció és Ferge Zsuzsa (1991, 2000) munkái által a dezintegráció kérdéskörét jártam körbe. Albert és munkatársainak (2017) vizsgálati eredményeit használva bemutattam a társas kapcsolatok és a gyenge kötések szerepét a társadalmi integrációban. Mivel a dezintegráció szegregációhoz vezet így ezt a kérdéskört is megvizsgáltam Ferge (1991, 2000) és Kaptay - Csepeli (2017) munkái által. A szegregált kisebbségek a társadalomban sztereotípiákkal, előítéletekkel, illetve diszkriminációval néznek szembe. Elsősorban Horváth (2006) írásai alapján mutattam be ezeket az elméleteket. Angelusz (2000) vonatkozó tanulmánya alapján volt szó a társadalmi csoportok csökkenő láthatóságáról és differenciálódásáról. Ezután röviden bemutattam a méretgenerátoros kapcsolathálózati

módszerrel végzett fontosabb nemzetközi és hazai kutatásokat. Az elméleti rész végén a négy vizsgált marginalizált társadalmi csoport magyarországi helyzetéről írtam. A módszertan és a minta bemutatása után egy 2014-es adatbázison vizsgáltam meg a hipotéziseimet.

Hipotézisem beigazolódott, hiszen az általam vizsgált marginalizált társadalmi csoportok igen eltérő mértékű szegregációval néznek szembe. A referenciacsoportként használt munkanélküliek csoportjánál jóval nagyobb mértékű elkülönülés jellemzi a vizsgált csoportokat mind a teljes, mind a bizalmi hálóban.

A 7. táblázat az alpha paraméter értékeit mutatja a különböző társadalmi csoportok esetén. Az alpha paraméter a túlszórás mértékét mutatja, vagyis azt, hogy mennyire kiegyenlítetlen a különböző csoportok ismertsége a társadalmon belül.

7. táblázat: Az alpha-értékek a különböző csoportokban

Alpha-érték	Teljes kapcsolatháló	Bizalmi háló
Munkanélküliek (referencia)	1,180	1,128
Cigányok	1,587	2,629
Melegek/leszbikusok	2,082	1,786
Börtönviseltek	2,240	3,15
Hajléktalanok	5,789	5,280

Forrás: Saját szerkesztés, a 2014-es MTA-ELTE Peripato adatbázis alapján

A marginalizált csoportbeli ismerősök átlagos számának vizsgálata során (2. táblázat) az derült ki, hogy a cigány (7,2), hajléktalan (0,75), börtönviselt (0,66) és meleg/leszbikus (0,48) sorrend állítható fel a teljes hálóban. Ez egyértelműen a láthatósággal magyarázható: a cigányságnak és a hajléktalanságnak látható attribútumai vannak, míg a börtönviseltség és a szexuális másság nem látható, sőt sokan titkolják mások előtt csoporttagságukat. Ha az alpha paramétert vizsgáljuk (7. táblázat), ami az adott csoport szegregációját, tömbösödését mutatja, akkor azt látjuk, hogy a cigányok (1,587), melegek/leszbikusok (2,082), börtönviseltek (2,240), hajléktalanok (5,789) sorrend állítható fel a teljes hálóban. Tehát a hajléktalanok esetén óriási mértékű a szegregáció, ami azt jelenti, hogy rendkívül kiegyenlítetlen a hajléktalanok ismertsége a társadalmon belül. Ahogy korábban bemutattam, ez azzal magyarázható, hogy a hajléktalanok társas támogatása rendkívül alacsony, kapcsolataik főleg a többi hajléktalanra korlátozódnak, gyenge kapcsolataik is csak a legalsó rétegekkel vannak. Egyfajta bezáródás figyelhető meg esetükben (Nagy, 2010). Könnyű láthatóságuk miatt egy átlagos ember teljes kapcsolathálójában nagyobb számban előfordulnak, mint a börtönviseltek valamint a melegek és leszbikusok, de a kirekesztettség mértéke esetükben messze a legnagyobb. A cigányok szegregációja jelentős mértékű a teljes hálóban, de a 4 marginalizált csoport közül a legkisebb.

Ez vélhetően a társadalomban való magas lélekszámuknak és a jó láthatóságuknak köszönhető, hiszen ezáltal a társadalom legtöbb rétege számára elérhető közelségben vannak. A melegek/leszbikusok és a börtönviseltek szegregációja a teljes hálóban nagyjából megegyezik, nagyobb mértékű szegregációval néznek szembe, mint a cigányok. Ugyanakkor nem jelentős a különbség a cigányokhoz képest és ez alapvetően a Blau (1994) féle mérethatás következménye is lehet. Mint a cigányok esetén láthattuk, pusztán a nagy lélekszám miatt a nagyobb csoportoknál alapvetően kisebbek a törésvonalak, míg a kisebb csoportoknál általában nagyobbak. Egyszerűen, ha alacsony az adott csoport lélekszáma és/vagy nehezen is látható, akkor kisebb esély van arra, hogy a társadalom tagjai között kiegyenlítetten jelenjenek meg (Blau, 1994).

Ha a bizalmi hálóban nézzük a marginalizált csoportbeli ismerősök átlagát (2. táblázat), akkor a cigány (2,54), meleg/leszbikus (0,31), hajléktalan (0,25) és börtönviselt (0,2) sorrend állítható fel. A vizsgált mintában az átlagos bizalmi hálóban lévő ismerősök száma az átlagos teljes hálós ismerősöknek közel kétharmada. Egyedül a melegek/leszbikusok esetén látható az, hogy ennek megfelelően kétharmaduk a teljes hálóból bekerül a bizalmi hálóba, a többi csoport esetén ez az arány csupán egyharmad. Ez azt jelenti, hogy, ahogy korábban bemutattam, az LMBTQ emberek komoly diszkriminációval néznek szembe a magyar társadalomban, de azok az emberek akik ismernek LMBTQ embereket, ott ez a diszkrimináció kevésbé van jelen, hiszen az LMBTQ és nem-LMBTQ emberek az ő esetükben ugyanolyan eséllyel kerülnek be a bizalmi hálóba. Tehát a megismerés csökkenti az előítéleteket. A másik 3 csoport esetén, viszont egyértelműen látható, hogy mennyire marginalizált csoportokról beszélünk, hiszen nagyon kis eséllyel kerülnek be a bizalmi hálóba. A bizalmi hálóban a börtönviseltek és a cigányok a teljes hálóhoz képest nagyobb szegregációval néznek szembe, míg a másik 2 csoport kisebbel. (7. táblázat) A bizalmi hálóban a melegek/leszbikusok (1,786), cigányok (2,629), börtönviseltek (3,150), hajléktalanok (5,280) sorrend állítható fel. A melegek/leszbikusok esetén a teljes hálóhoz képest az előbb leírtak miatt csökkent az alpha paraméter értéke, de még így is jelentős mértékű a szegregáció. Ugyanakkor látható, hogy ennek mértéke jóval alacsonyabb, mint a másik 3 csoport esetén. Ezek mellett, ahogy korábban bemutattam, a melegek/leszbikusok nem küzdenek a munkanélküliséghez kapcsolódó problémákkal, az átlaghoz képest magasabb az iskolai végzettségük és a többségük Budapesten vagy nagyvárosban lakik. Ez a magas státusz, iskolázottság és vélhetően jó anyagi helyzetet több kapcsolati erőforrást eredményez, ami csökkenti a szegregáció mértékét (Albert et al., 2017). A cigányok esetén a bizalmi hálóban jelentősen megnőtt az alpha paraméter értéke a teljes hálóhoz képest. Tehát a bizalmi hálóban egyenlőtlenebbül oszlanak el a cigány ismerősök a

társadalomban, mint teljes háló esetén. A mérethatás alapján a bizalmi hálóban is a cigányoknak kellene a legkisebb mértékű szegregációval szembenézniük, de az, hogy ennek ellenére ennyivel magasabb az alpha paraméter, mint az LMBTQ közösségnél, ez egyértelműen mutatja a cigányok rendkívül jelentős mértékű szegregációját. A korábban leírt erős és nyílt diszkrimináció ezekben a számokban is visszatükröződik. Míg a börtönviseltek szegregációja a teljes hálóban még közel megegyezett a melegekével, addig a bizalmi hálóban már rendkívül nagy a különbség e két csoport között. A börtönviseltek esetén az figyelhető meg, hogy többségüket nem várja szabadulás után kint család, kapcsolataik beszűkültek. Ahogy korábban az Albert és munkatársai (2017) által megfogalmazottakat bemutattam, az elmagányosodottak érzik magukat a leginkább kirekesztettnek, amit alapvetően a rokoni kapcsolatok hiánya okoz. Ez figyelhető meg ebben az esetben is és ez vezet rendkívül magas mértékű szegregációhoz. A hajléktalanok esetén az alpha paraméter a bizalmi hálóban valamelyest csökkent a teljes háléhoz képest, de még így is mindkét esetben 5 és 6 közé esik, ami minden más csoporthoz képest kiemelkedően magas. Ez a korábban leírt bezáródás következménye.

Az adatok alapján a vizsgálat során kialakított másik hipotézisem is beigazolódott, hiszen ahogy a negatív binomiális modelleket bemutattam, látható, hogy különböző társadalmi csoportok szegregációjáért különböző tényezők a felelősek. (8. táblázat) A településtípus és az életkor¹¹ változó 3 csoportnál is szegregációképző volt, míg az iskolai végzettség változó 2 csoport esetén. A teljes/bizalmi háló nem véletlenül került be minden modellbe, hiszen a korábban bemutatott mérethatásnak megfelelően alapvetően a nagyobb háló több (marginalizált csoportbeli) ismerőst valószínűsít.

8. táblázat: A szegregációs tényezők a különböző marginalizált társadalmi csoportokban

Börtönviseltek	Cigányok	Melegek/leszbikusok	Hajléktalanok
Teljes/bizalmi kapcsolat nagysága	Teljes/bizalmi kapcsolat nagysága	Teljes/bizalmi kapcsolat nagysága	Teljes/bizalmi kapcsolat nagysága
Nem	Településtípus	Településtípus	Településtípus
Vallásosság	Iskolai végzettség	Szubjektív rétegbesorolás	Iskolai végzettség
Életkor (csak teljes hálóban)	Életkor	Életkor (csak teljes hálóban)	

Forrás: Saját szerkesztés, a 2014-es MTA-ELTE Peripato adatbázis alapján

Ahogy korábban bemutattam, sok esetben (iskolai végzettség, osztálybesorolás, településtípus) nem abban a csoportban volt magasabb a marginalizált csoportbeli tagok átlagos

¹¹ 2 társadalmi csoport esetén csak a teljes hálóban volt szegregációképző, a bizalmi hálóban már nem.

száma, akiknél nagyobb a kapcsolatháló mérete. Tehát azt látjuk, hogy az alacsony iskolai végzettségűek (maximum 8 osztályt végeztek), az alsó osztályba tartozók, a községbe élők esetén alacsony az ismerősök száma mind a teljes, mind a bizalmi hálóban, mégis itt a legmagasabb a marginalizált csoportbeli tagok száma. Ezekben az esetekben nem érvényesül a mérethatás. Alapvetően a nagyobb kapcsolatszám heterogénebb kapcsolathálóval jár, több gyenge kötéssel és ezáltal a ezekben a csoportokban kellene több marginalizált csoportbeli tagnak lennie. Ugyanakkor nem véletlen, hogy a legszegényebb, legalsó, legkitalizáltabb rétegekben magas a marginalizált csoportbeli ismerősök száma, ugyanis ez az eredmény egybecseng egyrészt Ferge Zsuzsa (1991) gondolataival, aki a dezintegrációt, a szegregációt a szegénységgel hozta összefüggésbe. Emellett Albert és munkatársai (2017) is arról írtak, hogy a kisebb kapcsolatháló a társas támogatás alacsonyabb szintjével jár együtt. A gyenge kötések hiánya miatt homofil lesz a kapcsolatháló és szigetszerű zárványok jönnek létre, ahol szegénység és a kiszolgáltatottság az úr. A társadalom felsőbb rétegei számára ezek a csoportok nem láthatóak, nincs hozzá elérésük. A négy marginalizált csoport közül a meleg és leszbikusok jelentenek kivételt abból a szempontból, hogy ők jellemzően a felső társadalmi rétegekben, az iskolázottabbak, a nagyobb településen élők kapcsolathálójában jelennek meg nagyobb számmal. Ugyanakkor ezt részben az is okozhatja, hogy az elfogadás nagyobb szintje miatt ezekben a csoportokban jobban felvállalják a másságukat az emberek, így jobban láthatóvá válnak.

A dolgozat elején feltett kérdésem az volt, hogy mi okozhatja a különböző társadalmi csoportokkal szembeni szolidaritáshiányt. Az utóbbi évtizedek az individualizációról szóltak, az emberek szeretik megkülönböztetni magukat másoktól. A szolidaritás alapvetően a hasonló élethelyzetből vagy a lokális közösségből eredt. Azonban ahogy korábban említettem, a csoportok belső differenciálódása ment végbe a társadalomban, kis csoportok, közösségek jöttek létre. A szolidaritás ma már elsősorban a kisközösségeken belül érhető el. Ugyanakkor, egy olyan familiarista társadalomban, mint a magyar társadalom a saját kisközösségéhez szolidárisak az emberek, de a társadalom többi részéhez már kevésbé. Különösen alacsony a szolidaritás mértéke azokkal szemben, akik hirdetik a különbözőségüket. Hiába nagy a kisközösségek megkötő társadalmi tőkéje, ha nincs közöttük összeköttetés. Így befelé záródó, egymással bizalmatlan és egymás iránt nem szolidáris kisközösségek alkotják a társadalmat (Takács, 2019). Ez lefedi Hajdu (2012) dezintegrációs gondolatait is, aki a társadalom tagjai közti bizalom- és szolidaritáshiányt, valamint a csoportok közti együttműködések alacsony számát emelte ki. Ez a helyzet a társadalom egészét, annak egészséges működését veszélyezteti. Különösen könnyű ilyen társadalmi feltételek mellett különböző társadalmi csoportokat egymás

ellen fordítani, vagy egy adott csoportot bűnbaknak megtenni. Az így felépült társadalom politikailag nagyon könnyen manipulálható. Az általam vizsgált marginalizált csoportok is olyan kisközösségek amelyeknek összességében kevés kapcsolata van a többségi társadalommal és ezáltal nem integrálódtak megfelelő mértékben. Úgy tűnik tehát, hogy ezek a marginalizált társadalmi csoportok éppen azok számára láthatóbbak, akik maguk is nehézséggel küzdenek a társadalmi integráció terén.

VII. Irodalomjegyzék

- Albert, F. (2015). Életkeretek a börtönön innen és túl: szubjektív reszocializációs esélyek F. Albert, ed., Budapest: MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont.
- Albert, F. – Dávid, B. (1998). A hajléktalanság az emberi kapcsolatok szemszögéből (szakirodalmi áttekintés) Szociológiai Szemle, 8(4): 119-139.
- Albert, F. - Dávid, B. - Gerő, M. - Hajdu, G. (2017). Kapcsolathálózati tipológia és társadalmi integráció. In: Társadalmi integráció : az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. pp. 307-329.
- Allport, G.W. (1999). Az előítélet. Budapest: Osiris.
- Angelusz, R. - Tardos, R. (1998). „A kapcsolathálózati erőforrások átrendeződésének tendenciái a kilencvenes években” in: Társadalmi riport 1998, Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 237–256.
- Angelusz, R. (2000). A láthatóság görbe tükrői. Társadalomoptikai tanulmányok. Budapest: Új Mandátum.
- Blau, P. M. (1994). Structural Contexts of Opportunities. University of Chicago Press.
- Boda, Z. és Nagy, A. (2021) Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás új szabályairól. ACTA HUMANA : EMBERI JOGI KÖZLEMÉNYEK, 9 (4). pp. 31-52.
- Csepeli, Gy. (1999). A magyarok mint mások. Tiszatáj, (53) 5. pp. 64-75.
- Dalia Research (2017). Counting the LGBT Population,
- Dávid, B. - Lukács, Á. - Huszti,É. - Barna, I. (2017). Kapcsolati napló - pluszok és mínuszok. In: Társadalmi integráció : az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. pp. 331-358.
- DiPrete, T. A. - Gelman, A. - McCormick, T. - Teitler, J., - Zheng, T. (2011). Segregation in social networks based on acquaintanceship and trust. American Journal of Sociology, 116(4), 1234–1283.
- Dombos, T. – Takács, J. – P. Tóth, T. – Mocsonaki, L. (2011). Az LMBT emberek magyarországi helyzetének rövid áttekintése. In Homofóbia Magyarországon. pp. 35–54.
- Drinóczi, T. (2019). „Szociális jogok” in Jakab, A. - Könczöl, M. – Menyhárd, A. – Sulyok, G. (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Alkotmányjog rovat, rovatszerkesztő: Bodnár, E. – Jakab, A.).
- Dupcsik, Cs.- Szabari, V. (2015). Elméleti bevezető az Integrációs és dezintegrációs folyamatok a magyar társadalomban című OTKA kutatáshoz, Socio.hu 5 (3): 44–63.
- Éber, M.Á. (2015). Következtetések – a „magyar társadalom” tagolódásának megértése felé. REPLIKA (94). pp. 147-159.
- Ferge, Zs. (1991). Szociálpolitika és társadalom. Válogatás Ferge Zsuzsa tanulmányaiból. [vál. ... Várnai Györgyi]. [Bp.], T-Twins, 1991. 240 p. E-archívum
- Ferge, Zs. (2000). A társadalom pereme és az emberi méltóság. — Esély. 1. 42-48. o.
- Fokasz, N. – Előd, Z. - Félix, A. - Gerő, M -, Hajdu, G. - Jelenfi, G. - Kmetty, Z. - Kopper, Á. - Micsinai, I. - Susánszky, P. - Tardos, R. – Tóth, G. (2017). Válság és társadalmi innovációk survey. [Kutatói gyűjtemény], TK Kutatói Dokumentációs Központ, DOI: 10.17203/KDK384
- Gál, L., (2015). A munkaerő-piacon innen, a börtönön túl. In Életkeretek a börtönön innen és túl: szubjektív reszocializációs esélyek. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, pp. 23–58.
- Gerő, M. – Kovács, I. (2015). Struktúrák, egyenlőtlenségek és hálózatok Socio.hu 5 (3): 17–43.
- Granovetter, M. (1991): A gyenge kötések ereje - in: Angelusz, R. – Tardos, R. (szerk.): Társadalmak rejtett hálózata. Budapest: Magyar Közvéleménykutató Intézet, 371-400.
- Győri, P., (2020). Idősorok a hazai hajléktalanságról. In Társadalmi Riport 2020. pp. 332–357.
- Hajdu, G. (2012): Bizalom, normakövetés és társadalmi részvétel Magyarországon a rendszerváltás után. In

- Kovács I. – Dupcsik Cs. – P. Tóth T. – Takács J. (szerk.) Társadalmi integráció a jelenkori Magyarországon. Budapest: Argumentum – MTA TK Szociológiai Intézet, 45–62.
- Horváth, I. (2006): Kisebbségsszociológia. Alapfogalmak és kritikai perspektívák (2006), Kolozsvári Egyetemi Kiadó – Presa Universitară Clujeană, Kolozsvár, 2006.
- Huszi, É. (2015). Megismer-hetem. A személyes kapcsolathálózat feltárásának új formája: kapcsolati napló. Debrecen: Egyetemi.
- Kaptay, Gy. – Csepeli, Gy. (2017): Szegregáció oldatokban és társadalmakban. Magyar Tudomány, 9 (2017) 1132-1143.
- Keresztes-Takács, O. - Lendvai, L. - Kende, A. (2016). Romaellenes előítéletek Magyarországon: Politikai orientációtól, nemzeti identitástól és demográfiai változóktól független nyílt elutasítás. Magyar Pszichológiai Szemle, 71 (4). pp. 609-627.
- Kertesi, G. - Köllő, J. - Károlyi, R. - Szabó, L.T. (2022). Hogyan lesz az etnikai előítéletből foglalkoztatási diszkrimináció? A kisvállalatok szerepe. KÖZGAZDASÁGI SZEMLE, 69(11), pp.1345–1376.
- Kisfalusi D. – Susánszky P. – Susánszky É. (2022). Nehezen elérhető csoportok és szegregáció vizsgálata a hálózati méretgenerátor módszerével: egy magyarországi vizsgálat tanulságai. Szociológiai szemle 32 (4): 70–91.
- Kmetty, Z. (2014). Diskurzusok, nexusok és politikai részvétel: A politikai hálózatok és a politikai diskurzus szerepe a részvételben és a tömbösödésben. Doktori disszertáció, Budapest ELTE-TÁTK Szociológia Doktori Iskola.
- Kmetty, Z. (2015). Ideológiai és kapcsolathálózati törésvonalak a társadalmi-politikai térben a 2014-es országgyűlési választások előtt., In: Szabó Gabriella (szerk.) Politika az intézményeken túl: kapcsolatok, interakciók, élmények. Budapest: MTATKPTI., 2015
- Kmetty, Z. – Koltai, J.A. (2015). Kapcsolathálózatok mérése – elméleti és gyakorlati dilemmák, lehetőségek. SOCIO.HU, 2015 (4). pp. 34-49.
- Kovács, I. – Kristóf, L. – Szabó, A. (2015). Társadalmi integráció, dezintegráció és társadalmi rétegződés. SOCIO.HU, 2015 (3). pp. 63-83.
- Kovács, I. – Hajdu, G. – Gerő, M. – Kristóf, L. – Szabó, A. (2017). Az integrációs modell. In Kovács Imre szerk. Társadalmi integráció. Az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. Budapest, Szeged, Belvedere Meridionale – MTA TK Szociológiai Intézet, 21-47.
- Ladányi, J. (2011). Integráció, Asszimiláció, Szegregáció. In Asszimiláció, Integráció, Szegregáció, 49–53.
- Laki, I., (2015). Intézmény és fogság. In Életkeretek a börtönön innen és túl: szubjektív reszocializációs esélyek. pp. 13–22.
- Metz, R. (2022). „Népi hős vagy népi ördög? Érzelemgeneráló populista repertoár Orbán Viktor politikájában”, Socio.hu Társadalomtudományi Szemle, 12(2), o. 41–65.
- Moksony, F. (2006). A Poisson-regresszió alkalmazása a szociológiai és demográfiai kutatásban. Demográfia, 49(4), 366–382.
- Nagy, T. (2010). Kötődések és kudarcok. A kapcsolatok és kapcsolati kudarcok szerepe az integrációban. Egy menekültek körében végzett terepmunka eredményei. Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Szociológia Doktori Iskola.
- Schnapper, D. 1993. „Diszkrimináció” – címszó. In Boudon, R., Besnard, P., Cherkaoui M. & Lécuyer, B.P. (szerk.): Szociológiai lexikon, Corvina. Pp. 38–39.
- Székelyi, M. – Barna, I. (2002): Túlélőkészlet az SPSS-hez. Typotex Kiadó, Budapest.
- Székelyi M. - Örkény A. - Csepeli Gy. (2001). Romakép a mai magyar társadalomban. Szociológiai Szemle, 3, 19–46.
- Szoboszlai, Zs. (2004). Szegénység, marginalizáció, szegregáció. Adalék a társadalmi egyenlőtlenségek értelmezéséhez. Tér és Társadalom, 18 (3). pp. 25-42.
- Takács, E. (2019). Társadalmi szolidaritás vs reflexív szolidaritás Durkheim szolidaritáskonceptiója a későmodernitásban. Socio.hu Társadalomtudományi Szemle, 9(2), 42–57.
- Takács, J., (2011). Homofóbia Magyarországon és Európában. In Homofóbia Magyarországon. pp. 15–34.
- Utasi, Á. (2002). : A társadalmi integráció és szolidaritás alapjai: a bizalmas kapcsolatok. Századvég, 24. 2002. 2. sz.
- Vit, E. (2018): Zéróinflált és hurdle-modellek egy lehetséges társadalomtudományi alkalmazása: roma ismerősök számának elemzése. STATISZTIKAI SZEMLE, 96 (7). pp. 683-708.
- Zheng, T. – Salganik M.J. – Gelman, A. (2006). How Many People Do You Know in Prison?, Journal of the American Statistical Association, 101:474, 409-423.
- Zwilling, Michael L. (2013). “Negative Binomial Regression.” The Mathematica journal 15 (2013)

VIII. Függelék

1. ábra: Negatív binomiális modell matematikai képlete

$$p(y) = P(Y = y) = \frac{\Gamma(y + 1 / \alpha)}{\Gamma(y + 1) \Gamma(1 / \alpha)} \left(\frac{1}{1 + \alpha \mu} \right)^{1/\alpha} \left(\frac{\alpha \mu}{1 + \alpha \mu} \right)^y$$

2. ábra: Teljes háló – üres modell (Börtönviselték)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	634,149	899	,705
Scaled Deviance	634,149	899	
Pearson Chi-Square	1263,995	899	1,406
Scaled Pearson Chi-Square	1263,995	899	
Log Likelihood ^b	-947,365		
Akaike's Information Criterion (AIC)	1898,729		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	1898,742		
Bayesian Information Criterion (BIC)	1908,336		
Consistent AIC (CAIC)	1910,336		

Dependent Variable: Mge_8_A Mge_8_A. Hány olyan embert ismer, aki volt már börtönben?

Model: (Intercept)

- Information criteria are in smaller-is-better form.
- The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-,442	,0712	-,582	-,303	38,529	1	,000	,643	,559	,739
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	3,017	,3263	2,440	3,729						

Dependent Variable: Mge_8_A Mge_8_A. Hány olyan embert ismer, aki volt már börtönben?

Model: (Intercept)

- Fixed at the displayed value.

3. ábra: Teljes háló – teljes modell (Börtönviselték)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	535,904	747	,717
Scaled Deviance	535,904	747	
Pearson Chi-Square	917,497	747	1,228
Scaled Pearson Chi-Square	917,497	747	
Log Likelihood ^b	-740,844		
Akaike's Information Criterion (AIC)	1497,688		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	1497,882		
Bayesian Information Criterion (BIC)	1534,702		
Consistent AIC (CAIC)	1542,702		

Dependent Variable: Mge_8_A Mge_8_A. Hány olyan embert ismer, aki volt már börtönben?

Model: (Intercept), életkori csoportok, religious, neme. neme, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

- Information criteria are in smaller-is-better form.
- The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Tests of Model Effects

Source	Wald Chi-Square	Type III	
		df	Sig.
(Intercept)	,702	1	,402
életkori csoportok	8,486	3	,037
religious	8,778	1	,003
neme. neme	10,873	1	,001
Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	29,651	1	,000

Dependent Variable: Mge_8_A Mge_8_A. Hány olyan embert ismer, aki volt már börtönben?

Model: (Intercept), életkori csoportok, religious, neme. neme, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-,448	,3183	-,1072	,175	1,985	1	,159	,639	,342	1,192
[életkori csoportok=1,00]	,007	,2455	-,474	,488	,001	1	,978	1,007	,622	1,629
[életkori csoportok=2,00]	,456	,2084	,048	,865	4,788	1	,029	1,578	1,049	2,374
[életkori csoportok=3,00]	,432	,2153	,010	,854	4,021	1	,045	1,540	1,010	2,348
[életkori csoportok=4,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
religious	-,467	,1575	-,775	-,158	8,778	1	,003	,627	,461	,854
neme. neme	-,502	,1524	-,801	-,204	10,873	1	,001	,605	,449	,816
Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	,003	,0005	,002	,004	29,651	1	,000	1,003	1,002	1,004
(Scale)	1 ^b									
(Negative binomial)	2,159	,2828	1,670	2,791						

Dependent Variable: Mge_8_A Mge_8_A. Hány olyan embert ismer, aki volt már börtönben?

Model: (Intercept), életkori csoportok, religious, neme. neme, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

- Set to zero because this parameter is redundant.
- Fixed at the displayed value.

4. ábra: Bizalmi háló – üres modell (Börtönviselték)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	334,167	879	,380
Scaled Deviance	334,167	879	
Pearson Chi-Square	967,127	879	1,100
Scaled Pearson Chi-Square	967,127	879	
Log Likelihood ^b	-435,815		
Akaike's Information Criterion (AIC)	875,630		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	875,643		
Bayesian Information Criterion (BIC)	885,192		
Consistent AIC (CAIC)	887,192		

Dependent Variable: Mge_8_B Mge_8_B. Volt már börtönben: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept)

- Information criteria are in smaller-is-better form.
- The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-.669	,1084	-.882	-.457	38,159	1	,000	,512	,414	,633
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	5,503	,5273	4,561	6,640						

Dependent Variable: Mge_8_B Mge_8_B. Volt már börtönben: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept)

- Fixed at the displayed value.

5. ábra: Bizalmi háló – teljes modell (Börtönviselték)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	280,146	680	,412
Scaled Deviance	280,146	680	
Pearson Chi-Square	699,052	680	1,028
Scaled Pearson Chi-Square	699,052	680	
Log Likelihood ^b	-316,198		
Akaike's Information Criterion (AIC)	642,395		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	642,484		
Bayesian Information Criterion (BIC)	665,042		
Consistent AIC (CAIC)	670,042		

Dependent Variable: Mge_8_B Mge_8_B. Volt már börtönben: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), religious, neme. neme, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

- Information criteria are in smaller-is-better form.
- The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Tests of Model Effects

Source	Wald Chi-Square	Type III	
		df	Sig.
(Intercept)	11,932	1	,001
religious	3,477	1	,062
neme. neme	4,362	1	,037
Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	15,323	1	,000

Dependent Variable: Mge_8_B Mge_8_B. Volt már börtönben: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), religious, neme. neme, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-1,417	,4101	-2,220	-,613	11,932	1	,001	,243	,109	,542
religious	-,442	,2369	-,906	,023	3,477	1	,062	,643	,404	1,023
neme. neme	-,498	,2384	-,965	-,031	4,362	1	,037	,608	,381	,970
Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	,004	,0010	,002	,006	15,323	1	,000	1,004	1,002	1,006
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	3,150	,8549	1,851	5,362						

Dependent Variable: Mge_8_B Mge_8_B. Volt már börtönben: Hányban bízik meg?
 Model: (Intercept), religious, neme. neme, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav
 a. Fixed at the displayed value.

6. ábra: Teljes háló – üres modell (Cigányok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	990,631	893	1,109
Scaled Deviance	990,631	893	
Pearson Chi-Square	1389,385	893	1,556
Scaled Pearson Chi-Square	1389,385	893	
Log Likelihood ^b	-2564,410		
Akaike's Information Criterion (AIC)	5132,820		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	5132,833		
Bayesian Information Criterion (BIC)	5142,414		
Consistent AIC (CAIC)	5144,414		

Dependent Variable: Mge_10_A Mge_10_A. Hány olyan embert ismer, aki cigány származású?
 Model: (Intercept)

- a. Information criteria are in smaller-is-better form.
 b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	1,965	,0524	1,862	2,068	1404,686	1	,000	7,135	6,438	7,907
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	2,320	,1192	2,098	2,566						

Dependent Variable: Mge_10_A Mge_10_A. Hány olyan embert ismer, aki cigány származású?
 Model: (Intercept)

- a. Fixed at the displayed value.

7. ábra: Teljes háló – teljes modell (Cigányok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	878,397	786	1,118
Scaled Deviance	878,397	786	
Pearson Chi-Square	1492,469	786	1,899
Scaled Pearson Chi-Square	1492,469	786	
Log Likelihood ^b	-2160,236		
Akaike's Information Criterion (AIC)	4344,471		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	4344,869		
Bayesian Information Criterion (BIC)	4400,657		
Consistent AIC (CAIC)	4412,657		

Dependent Variable: Mge_10_A Mge_10_A. Hány olyan embert ismer, aki cigány származású?

Model: (Intercept), teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), életkori csoportok, iskolai végzettség, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Information criteria are in smaller-is-better form.

b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Tests of Model Effects

Source	Wald Chi-Square	Type III	
		df	Sig.
(Intercept)	131,458	1	,000
teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)	103,568	3	,000
életkori csoportok	17,702	3	,001
iskolai végzettség	30,909	3	,000
Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	33,972	1	,000

Dependent Variable: Mge_10_A Mge_10_A. Hány olyan embert ismer, aki cigány származású?

Model: (Intercept), teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), életkori csoportok, iskolai végzettség, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	1,306	,1816	,950	1,662	51,692	1	,000	3,691	2,585	5,268
[teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=1]	-1,127	,1522	-1,426	-,829	54,838	1	,000	,324	,240	,437
[teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=2]	-1,209	,1400	-1,483	-,934	74,570	1	,000	,299	,227	,393
[teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=3]	-,898	,1213	-1,136	-,660	54,817	1	,000	,407	,321	,517
[teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=4]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[életkori csoportok=1,00]	,426	,1474	,137	,715	8,357	1	,004	1,531	1,147	2,044
[életkori csoportok=2,00]	,530	,1321	,271	,788	16,066	1	,000	1,698	1,311	2,200
[életkori csoportok=3,00]	,347	,1345	,084	,611	6,672	1	,010	1,415	1,087	1,842
[életkori csoportok=4,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[iskolai végzettség=1,00]	,690	,1615	,373	1,006	18,250	1	,000	1,994	1,453	2,736
[iskolai végzettség=2,00]	,403	,1622	,085	,721	6,182	1	,013	1,497	1,089	2,057
[iskolai végzettség=3,00]	,003	,1530	-,297	,303	,000	1	,986	1,003	,743	1,353
[iskolai végzettség=4,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	,002	,0004	,001	,003	33,972	1	,000	1,002	1,001	1,003
(Scale)	1 ^b									
(Negative binomial)	1,587	,0934	1,415	1,781						

Dependent Variable: Mge_10_A Mge_10_A. Hány olyan embert ismer, aki cigány származású?

Model: (Intercept), teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), életkori csoportok, iskolai végzettség, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Set to zero because this parameter is redundant.

b. Fixed at the displayed value.

8. ábra: Bizalmi háló – üres modell (Cigányok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	742,835	878	,846
Scaled Deviance	742,835	878	
Pearson Chi-Square	1972,710	878	2,247
Scaled Pearson Chi-Square	1972,710	878	
Log Likelihood ^b	-1555,144		
Akaike's Information Criterion (AIC)	3114,289		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	3114,303		
Bayesian Information Criterion (BIC)	3123,849		
Consistent AIC (CAIC)	3125,849		

Dependent Variable: Mge_10_B Mge_10_B. Cigány

származású: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept)

- a. Information criteria are in smaller-is-better form.
b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	,924	,0740	,778	1,069	155,580	1	,000	2,518	2,178	2,911
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	4,427	,2902	3,894	5,034						

Dependent Variable: Mge_10_B Mge_10_B. Cigány származású: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept)

- a. Fixed at the displayed value.

9. ábra: Bizalmi háló – teljes modell (Cigányok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	645,581	727	,888
Scaled Deviance	645,581	727	
Pearson Chi-Square	963,305	727	1,325
Scaled Pearson Chi-Square	963,305	727	
Log Likelihood ^b	-1232,444		
Akaike's Information Criterion (AIC)	2488,888		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	2489,317		
Bayesian Information Criterion (BIC)	2544,151		
Consistent AIC (CAIC)	2556,151		

Dependent Variable: Mge_10_B Mge_10_B. Cigány

származású: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), telltip4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), életkori csoportok, iskolai végzettség, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

- a. Information criteria are in smaller-is-better form.
b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Tests of Model Effects

Source	Wald Chi-Square	Type III	
		df	Sig.
(Intercept)	4,969	1	,026
telltip4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)	65,387	3	,000
életkori csoportok	7,763	3	,051
iskolai végzettség	58,657	3	,000
Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	44,744	1	,000

Dependent Variable: Mge_10_B Mge_10_B. Cigány származású:

Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), telltip4. 2013.júl.15.várossá nyilvántásokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), életkori csoportok, iskolai végzettség, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	,220	,2277	-,226	,666	,932	1	,334	1,246	,797	1,947
[teitip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=1]	-,742	,2174	-1,168	-,315	11,635	1	,001	,476	,311	,729
[teitip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=2]	-1,413	,1987	-1,803	-1,024	50,571	1	,000	,243	,165	,359
[teitip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=3]	-1,115	,1759	-1,460	-,770	40,186	1	,000	,328	,232	,463
[teitip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=4]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[életkori csoportok=1,00]	-,046	,2091	-,456	,364	,048	1	,827	,955	,634	1,439
[életkori csoportok=2,00]	,123	,1926	-,254	,501	,410	1	,522	1,131	,776	1,650
[életkori csoportok=3,00]	,459	,1912	,084	,833	5,757	1	,016	1,582	1,088	2,301
[életkori csoportok=4,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[iskolai végzettség=1,00]	,938	,2210	,505	1,372	18,026	1	,000	2,556	1,657	3,942
[iskolai végzettség=2,00]	,263	,2228	-,173	,700	1,398	1	,237	1,301	,841	2,014
[iskolai végzettség=3,00]	-,538	,2245	-,978	-,097	5,732	1	,017	,584	,376	,907
[iskolai végzettség=4,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	,005	,0007	,003	,006	44,744	1	,000	1,005	1,003	1,006
(Scale)	1 ^b	.	.	.	.	.	.	.	.	.
(Negative binomial)	2,629	,2053	2,256	3,064	.	.	.	.	.	.

Dependent Variable: Mge_10_B Mge_10_B. Cigány származású: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), teitip4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), életkori csoportok, iskolai végzettség, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Set to zero because this parameter is redundant.

b. Fixed at the displayed value.

10. ábra: Teljes háló – üres modell (Melegek és leszbikusok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	495,395	870	,569
Scaled Deviance	495,395	870	
Pearson Chi-Square	928,719	870	1,067
Scaled Pearson Chi-Square	928,719	870	
Log Likelihood ^b	-721,449		
Akaike's Information Criterion (AIC)	1446,898		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	1446,912		
Bayesian Information Criterion (BIC)	1456,439		
Consistent AIC (CAIC)	1458,439		

Dependent Variable: Mge_12_A Mge_12_A. Hány olyan embert ismer, aki meleg vagy leszbikus?

Model: (Intercept)

a. Information criteria are in smaller-is-better form.

b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-.836	,0855	-1,003	-,668	95,608	1	,000	,433	,367	,513
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	4,066	,5269	3,154	5,242						

Dependent Variable: Mge_12_A Mge_12_A. Hány olyan embert ismer, aki meleg vagy leszbikus?

Model: (Intercept)

a. Fixed at the displayed value.

11. ábra: Teljes háló – teljes modell (Melegek és leszbikusok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	454,947	771	,590
Scaled Deviance	454,947	771	
Pearson Chi-Square	823,750	771	1,068
Scaled Pearson Chi-Square	823,750	771	
Log Likelihood ^b	-576,286		
Akaike's Information Criterion (AIC)	1178,572		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	1179,045		
Bayesian Information Criterion (BIC)	1239,209		
Consistent AIC (CAIC)	1252,209		

Dependent Variable: Mge_12_A Mge_12_A. Hány olyan embert ismer, aki meleg vagy leszbikus?

Model: (Intercept), teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), szubjektív rétegbesorolás, életkori csoportok, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Information criteria are in smaller-is-better form.

b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Tests of Model Effects

Source	Wald Chi-Square	Type III	
		df	Sig.
(Intercept)	83,945	1	,000
teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)	36,118	3	,000
szubjektív rétegbesorolás	12,730	4	,013
életkori csoportok	12,539	3	,006
Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	35,463	1	,000

Dependent Variable: Mge_12_A Mge_12_A. Hány olyan embert ismer, aki meleg vagy leszbikus?

Model: (Intercept), teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), szubjektív rétegbesorolás, életkori csoportok, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-3,335	,4830	-4,281	-2,388	47,679	1	,000	,036	,014	,092
[teltip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=1]	1,068	,2380	,601	1,534	20,130	1	,000	2,909	1,824	4,637
[teltip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=2]	,705	,2346	,245	1,164	9,024	1	,003	2,023	1,277	3,204
[teltip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=3]	-,241	,2420	-,716	,233	,995	1	,319	,786	,489	1,262
[teltip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=4]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[szubjektív rétegbesorolás=1,00]	1,502	,5622	,400	2,604	7,137	1	,008	4,490	1,492	13,512
[szubjektív rétegbesorolás=2,00]	,791	,4456	-,082	1,665	3,153	1	,076	2,206	,921	5,283
[szubjektív rétegbesorolás=3,00]	,567	,4584	-,331	1,465	1,530	1	,216	1,763	,718	4,329
[szubjektív rétegbesorolás=4,00]	,279	,4616	-,626	1,183	,364	1	,546	1,321	,535	3,265
[szubjektív rétegbesorolás=5,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[életkori csoportok=1,00]	,575	,2630	,060	1,091	4,783	1	,029	1,777	1,062	2,976
[életkori csoportok=2,00]	,830	,2412	,358	1,303	11,856	1	,001	2,294	1,430	3,681
[életkori csoportok=3,00]	,679	,2523	,185	1,174	7,247	1	,007	1,972	1,203	3,234
[életkori csoportok=4,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	,004	,0006	,002	,005	35,463	1	,000	1,004	1,002	1,005
(Scale)	1 ^b	.	.	.	.	.	.	.	.	.
(Negative binomial)	2,082	,3486	1,500	2,891	.	.	.	.	.	.

Dependent Variable: Mge_12_A Mge_12_A. Hány olyan embert ismer, aki meleg vagy leszbikus?

Model: (Intercept), teltip4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), szubjektív rétegbesorolás, életkori csoportok, Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Set to zero because this parameter is redundant.

b. Fixed at the displayed value.

12. ábra: Bizalmi háló – üres modell (Melegek és leszbikusok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	402,138	852	,472
Scaled Deviance	402,138	852	
Pearson Chi-Square	996,109	852	1,169
Scaled Pearson Chi-Square	996,109	852	
Log Likelihood ^b	-552,969		
Akaike's Information Criterion (AIC)	1109,939		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	1109,953		
Bayesian Information Criterion (BIC)	1119,439		
Consistent AIC (CAIC)	1121,439		

Dependent Variable: Mge_12_B Mge_12_B. Meleg vagy

leszbikus: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept)

a. Information criteria are in smaller-is-better form.

b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-,548	,0781	-,701	-,395	49,154	1	,000	,578	,496	,674
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	4,723	,3922	4,013	5,557						

Dependent Variable: Mge_12_B Mge_12_B. Meleg vagy leszibikus: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept)

a. Fixed at the displayed value.

13. ábra: Bizalmi háló – teljes modell (Melegek és leszibikusok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	369,745	711	,520
Scaled Deviance	369,745	711	
Pearson Chi-Square	789,002	711	1,110
Scaled Pearson Chi-Square	789,002	711	
Log Likelihood ^b	-414,104		
Akaike's Information Criterion (AIC)	848,208		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	848,517		
Bayesian Information Criterion (BIC)	894,014		
Consistent AIC (CAIC)	904,014		

Dependent Variable: Mge_12_B Mge_12_B. Meleg vagy leszibikus: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), tellip4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), szubjektív rétegbesorolás, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Information criteria are in smaller-is-better form.

b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Tests of Model Effects

Source	Wald Chi-Square	Type III	
		df	Sig.
(Intercept)	110,400	1	,000
tellip4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)	34,800	3	,000
szubjektív rétegbesorolás	14,705	4	,005
Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	39,103	1	,000

Dependent Variable: Mge_12_B Mge_12_B. Meleg vagy leszibikus: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), tellip4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), szubjektív rétegbesorolás, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-3,381	,5789	-4,515	-2,246	34,108	1	,000	,034	,011	,106
[teltip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=1]	1,197	,2635	,681	1,714	20,648	1	,000	3,311	1,976	5,550
[teltip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=2]	,623	,2734	,088	1,159	5,200	1	,023	1,865	1,092	3,188
[teltip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=3]	-,287	,2849	-,846	,271	1,016	1	,314	,750	,429	1,312
[teltip4. 2013.júl.15. városná nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=4]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[szubjektív rétegbesorolás=1,00]	1,818	,6624	,519	3,116	7,530	1	,006	6,157	1,681	22,554
[szubjektív rétegbesorolás=2,00]	,904	,5637	-,201	2,008	2,570	1	,109	2,469	,818	7,452
[szubjektív rétegbesorolás=3,00]	,813	,5789	-,321	1,948	1,973	1	,160	2,255	,725	7,014
[szubjektív rétegbesorolás=4,00]	,324	,5867	-,826	1,474	,306	1	,580	1,383	,438	4,368
[szubjektív rétegbesorolás=5,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	,005	,0008	,004	,007	39,103	1	,000	1,005	1,004	1,007
(Scale)	1 ^b	.	.	.	.	.	.	.	.	.
(Negative binomial)	1,786	,4305	1,114	2,865						

Dependent Variable: Mge_12_B Mge_12_B. Meleg vagy leszibikus: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), teltip4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), szubjektív rétegbesorolás, Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Set to zero because this parameter is redundant.

b. Fixed at the displayed value.

14. ábra: Teljes háló – üres modell (Hajléktalanok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	410,076	878	,467
Scaled Deviance	410,076	878	
Pearson Chi-Square	2106,709	878	2,399
Scaled Pearson Chi-Square	2106,709	878	
Log Likelihood ^b	-806,565		
Akaike's Information Criterion (AIC)	1617,130		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	1617,144		
Bayesian Information Criterion (BIC)	1626,690		
Consistent AIC (CAIC)	1628,690		

Dependent Variable: Mge_14_A Mge_14_A. Hány olyan embert ismer, aki hajléktalan

Model: (Intercept)

a. Information criteria are in smaller-is-better form.

b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-.239	,1120	-.458	-.019	4,550	1	,033	,788	,632	,981
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	9,767	,9841	8,017	11,899						

Dependent Variable: Mge_14_A Mge_14_A. Hány olyan embert ismer, aki hajléktalan

Model: (Intercept)

a. Fixed at the displayed value.

15. ábra: Teljes háló – teljes modell (Hajléktalanok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	398,630	786	,507
Scaled Deviance	398,630	786	
Pearson Chi-Square	1224,663	786	1,558
Scaled Pearson Chi-Square	1224,663	786	
Log Likelihood ^b	-670,421		
Akaike's Information Criterion (AIC)	1358,843		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	1359,072		
Bayesian Information Criterion (BIC)	1400,948		
Consistent AIC (CAIC)	1409,948		

Dependent Variable: Mge_14_A Mge_14_A. Hány olyan embert ismer, aki hajléktalan

Model: (Intercept), iskolai végzettség, teltip4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Information criteria are in smaller-is-better form.

b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Tests of Model Effects

Source	Wald Chi-Square	Type III	
		df	Sig.
(Intercept)	59,036	1	,000
iskolai végzettség	17,101	3	,001
teltip4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)	27,338	3	,000
Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	20,889	1	,000

Dependent Variable: Mge_14_A Mge_14_A. Hány olyan embert ismer, aki hajléktalan

Model: (Intercept), iskolai végzettség, teltip4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-2,997	,4062	-3,793	-2,200	54,419	1	,000	,050	,023	,111
[iskolai végzettség=1,00]	1,382	,3456	,705	2,060	16,004	1	,000	3,985	2,024	7,845
[iskolai végzettség=2,00]	,844	,3720	,115	1,573	5,148	1	,023	2,326	1,122	4,822
[iskolai végzettség=3,00]	,706	,3492	,021	1,390	4,086	1	,043	2,025	1,022	4,015
[iskolai végzettség=4,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[teltip4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=1]	,290	,3450	-,387	,966	,705	1	,401	1,336	,679	2,627
[teltip4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=2]	1,289	,2853	,730	1,848	20,412	1	,000	3,628	2,074	6,347
[teltip4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=3]	1,104	,2786	,558	1,650	15,689	1	,000	3,015	1,746	5,205
[teltip4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=4]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	,003	,0008	,002	,005	20,889	1	,000	1,003	1,002	1,005
(Scale)	1 ^b									
(Negative binomial)	5,789	,7071	4,557	7,355						

Dependent Variable: Mge_14_A Mge_14_A. Hány olyan embert ismer, aki hajléktalan

Model: (Intercept), iskolai végzettség, teltip4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), Ismerősi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Set to zero because this parameter is redundant.

b. Fixed at the displayed value.

16. ábra: Bizalmi háló – üres modell (Hajléktalanok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	270,049	854	,316
Scaled Deviance	270,049	854	
Pearson Chi-Square	1388,408	854	1,626
Scaled Pearson Chi-Square	1388,408	854	
Log Likelihood ^b	-456,143		
Akaike's Information Criterion (AIC)	916,285		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	916,299		
Bayesian Information Criterion (BIC)	925,790		
Consistent AIC (CAIC)	927,790		

Dependent Variable: Mge_14_B Mge_14_B. Hajléktalan:

Hányban bízik meg?

Model: (Intercept)

- a. Information criteria are in smaller-is-better form.
- b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-,275	,0483	-,369	-,180	32,358	1	,000	,760	,691	,835
(Scale)	1 ^a									
(Negative binomial)	11,623	1,1605	9,557	14,136						

Dependent Variable: Mge_14_B Mge_14_B. Hajléktalan: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept)

- a. Fixed at the displayed value.

17. ábra: Bizalmi háló – teljes modell (Hajléktalanok)

Goodness of Fit^a

	Value	df	Value/df
Deviance	250,392	716	,350
Scaled Deviance	250,392	716	
Pearson Chi-Square	1035,050	716	1,446
Scaled Pearson Chi-Square	1035,050	716	
Log Likelihood ^b	-347,642		
Akaike's Information Criterion (AIC)	713,284		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	713,536		
Bayesian Information Criterion (BIC)	754,560		
Consistent AIC (CAIC)	763,560		

Dependent Variable: Mge_14_B Mge_14_B. Hajléktalan:

Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), iskolai végzettség, teltp4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Information criteria are in smaller-is-better form.

b. The full log likelihood function is displayed and used in computing information criteria.

Tests of Model Effects

Source	Wald Chi-Square	Type III	
		df	Sig.
(Intercept)	101,015	1	,000
iskolai végzettség	10,672	3	,014
teltp4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)	28,157	3	,000
Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	23,519	1	,000

Dependent Variable: Mge_14_B Mge_14_B. Hajléktalan: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), iskolai végzettség, teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

Parameter Estimates

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test			Exp(B)	95% Wald Confidence Interval for Exp(B)	
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.		Lower	Upper
(Intercept)	-4,746	,5996	-5,921	-3,571	62,637	1	,000	,009	,003	,028
[iskolai végzettség=1,00]	1,228	,4532	,340	2,116	7,340	1	,007	3,414	1,404	8,300
[iskolai végzettség=2,00]	1,038	,4569	,142	1,933	5,161	1	,023	2,823	1,153	6,913
[iskolai végzettség=3,00]	,283	,4548	-,609	1,174	,386	1	,534	1,327	,544	3,236
[iskolai végzettség=4,00]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
[teltp4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=1]	1,029	,4797	,089	1,969	4,603	1	,032	2,799	1,093	7,166
[teltp4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=2]	1,494	,4140	,683	2,305	13,024	1	,000	4,454	1,979	10,026
[teltp4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=3]	2,011	,3823	1,261	2,760	27,657	1	,000	7,469	3,530	15,802
[teltp4. 2013.júl.15. várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp)=4]	0 ^a	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav	,007	,0014	,004	,010	23,519	1	,000	1,007	1,004	1,010
(Scale)	1 ^b									
(Negative binomial)	5,280	,9779	3,673	7,591						

Dependent Variable: Mge_14_B Mge_14_B. Hajléktalan: Hányban bízik meg?

Model: (Intercept), iskolai végzettség, teltp4. 2013.júl.15.várossá nyilvánításokat tartalmazza (327+18 db város + 1 Bp), Bizalmi hálózat nagysága (méretgenerátor) jav

a. Set to zero because this parameter is redundant.

b. Fixed at the displayed value.

18. ábra: Ismerősök és a marginalizált csoportbeli ismerősök átlagos száma

		network Teljes ismerős hálózat nagysága	network_tru st Bizalmi hálózat nagysága	Mge_8_A Mge_8_A. Hány olyan embert ismer, aki volt már börtönben?	Mge_10_A Mge_10_A. Hány olyan embert ismer, aki cigány származás ú?	Mge_12_A Mge_12_A. Hány olyan embert ismer, aki meleg vagy leszbikus?	Mge_14_A Mge_14_A. Hány olyan embert ismer, aki hajléktalan	Mge_8_B Mge_8_B. Volt már börtönben: Hányban bízik meg?	Mge_10_B Mge_10_B. Cigány származás ú: Hányban bízik meg?	Mge_12_B Mge_12_B. Meleg vagy leszbikus: Hányban bízik meg?	Mge_14_B Mge_14_B. Hajléktalan: Hányban bízik meg?	teljesmargi n Az összes marginalizá lt csoportbeli tag a teljes hálóban	trustmargin Az összes marginalizá lt csoportbeli tag a bizalmi hálóban
		Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean	Mean
Vallás	,00 Nem vallásos	223,74	146,15	0,83	6,71	0,47	0,74	0,23	1,93	0,30	0,29	8,75	2,75
	1,00 Vallásos	209,16	142,24	0,53	7,28	0,39	0,54	0,17	2,92	0,25	0,18	8,74	3,52
Szubjektív rétegbesorolás	1,00 felső felsőközép	250,38	151,25	0,30	5,79	1,60	0,90	0,14	3,02	1,41	0,44	8,59	5,01
	2,00 közép	243,61	165,54	0,69	5,09	0,55	0,54	0,17	1,23	0,34	0,13	6,87	1,88
	3,00 alsóközép	203,68	129,57	0,51	6,20	0,37	0,43	0,16	0,99	0,26	0,15	7,52	1,55
	4,00 munkás	186,35	132,93	0,59	9,22	0,25	0,65	0,21	4,83	0,15	0,42	10,71	5,61
	5,00 alsó	200,52	132,18	1,27	14,47	0,16	1,90	0,31	6,36	0,07	0,58	17,80	7,32
Iskolai végzettség	1,00 max8	185,28	120,26	0,76	10,60	0,27	1,13	0,23	4,31	0,13	0,35	12,75	5,01
	2,00 szakmunkás	196,85	143,18	0,63	7,52	0,29	0,58	0,19	2,70	0,17	0,35	9,02	3,41
	3,00 középfokú	232,38	155,91	0,62	5,35	0,61	0,45	0,19	1,40	0,40	0,17	7,03	2,16
	4,00 diploma	263,36	172,11	0,57	4,25	0,58	0,32	0,16	1,36	0,48	0,11	5,72	2,11
Településtípus	1 Budapest	203,01	161,14	0,37	3,39	0,85	0,24	0,25	1,73	0,71	0,12	4,85	2,81
	2 megyei jogú város	220,68	133,72	0,72	3,75	0,49	1,24	0,15	1,21	0,25	0,22	6,20	1,83
	3 város	217,95	148,36	0,78	5,00	0,23	0,75	0,16	1,45	0,14	0,41	6,77	2,17
	4 község	215,00	140,13	0,66	13,88	0,34	0,43	0,24	4,92	0,19	0,19	15,31	5,54
Életkori csoportok	1,00 18-29	264,77	162,59	0,60	7,66	0,59	0,47	0,26	2,50	0,41	0,25	9,32	3,42
	2,00 30-44	229,91	150,97	0,76	7,60	0,54	0,45	0,16	1,74	0,31	0,15	9,35	2,35
	3,00 45-59	212,35	142,85	0,77	8,69	0,45	1,16	0,23	4,19	0,29	0,40	11,07	5,12
	4,00 60-	172,30	128,41	0,52	5,42	0,21	0,58	0,16	2,00	0,16	0,23	6,74	2,55
Nem	1 férfi	211,43	140,47	0,80	7,33	0,42	0,62	0,25	3,04	0,22	0,30	9,17	3,81
	2 nő	218,02	147,91	0,54	7,09	0,43	0,70	0,15	2,12	0,33	0,21	8,76	2,81